

11

Lühikesed

Sutustamised

püha inimeste elust.

Oktober.

Wene keelest ümberpandud.

Wäljaantud

**Saaremaa Püha Nikolai Wennialiku
seltsi kuluga.**

Kuresaare linnas.

Trükitud G. H. Uksafrei pärijate kirjadega.]

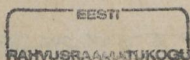
1885.

Указомъ изъ Рижской Духовной Консисто́рии, отъ 16-го
Юня 1883 года, за №. 3059, печатать разрѣшается.

Членъ Консисто́рии, Протоіерей А. Щелкуновъ.

Секретарь С. Пантеровскій.

Столоначальникъ Червинскій.

1-05-04052

Kõige-pühama Jumala-sünnitaja kaitsmise püha.

1-sel Oktobril.

Kuulsa Konstantinopoli linna alustas keiser Konstantin, seesama, kes kõige esimine Rooma keisrite seas ristiusku vastu võttis.

Ka nüidki käiwad ristiinimesed, kes Jerusalemma Kristuse haua juure Jumalat paluma lähewad, Konstantinopoli linnas sees. Aga nüid on see linn usmata Türgi rahwa käes. Nemad waewawad ristirahwast ning on ristiusu kirikud oma metsetiteks (palwe majadeks) teinud. Aga enne olid Konstantinopolis imeilusad ja suured templid, seal käisid Kristikoguduse Sinodid koos, ning sealt on Wene rahwas ristiusku vastu võtnud. Meie kogudus pühitseb mitme imeliku sündinud loo mälestust, mille läbi Issand oma wäge Konstantinopolis ilmutas

Keisri Leo Wilosohwi walitsuse ajal, 903 aastal pärast Kristuse sündimist, olid Saratsini rahwas Konstantinopoli linna peale tulnud. Linna

rahwas olid suures hirmus, palusid Jumalat ja hüid-
sid seda wäsimata Etsfeisjat, kõigepühamat Neitsit
Mariat appi. Kõige-öö Jumalateenistusel Wlaherni
Jumala Oma templis palju rahwast ning teiste seas
ka üks püha inimene, Andreas, Kristuse pärast jõe.
Tema oli waene kerjaja ning näitis väga weider ning
rumal olewad; aga kõige see juures elas ta ühte wä-
ga kasinat ja püha elu, tegi alati palwet ning püidis
oma hea tegudega Jumala meele-pärast olla.
Andreasjega oli kirikus ka tema jünger, Epiwanius.
Püha Andreas palus usuga Jumalat linna ja kõige
maa peastmise pärast, ning korraga, kui silmad üles-
töstis, nägi kõrgel õhus kõige-puhtamat Neitsit, ning
tema ümber inglite, prohwetite ja apostlite koorisid.
Tema palus maailma lunastuse pärast, ning kattis
oma wariga (õla pealse riidega) neid, kes templis
palusid. Liigutud südamega ütles Andreas oma jün-
gri wastu: „Kas sa näed, wend, kõikide Kuninginat
ja Walitsejat kõige maailma eest paluwat?“

„Küll näen,“ kostis Epiwanius, „näen ja tunnen
hirnu.“

Kui Konstantinopoli kodanikud sest kahe püha
mehe imelikust nägemisest kuulsid, said rõõmu ja
lootust täis. Ning tõesti, warssi pärast seda, said
Saratsinid ära wõidetud; aga Kristilogudus käs-
kis selle imeasja mälestust esimesel Oktobri kuu päewal
pühitseda, sell samal päewal, mill tema sündis.

Püha apostli ja kannataja Anania mälestus.

1-sel Oktobril.

Apostlite-tegude raamatus, pärast jutustamist Sauluse ehk Pauluse imelikust nägemisest, mis temal Damaskuse tee peal oli, jutustakse veel, et sellisamal ajal oli Damaskuses üks Kristuse jünger, nimega Ananias. Issand ütles temale nägemises: „Wõta kätte, ja mine senna uulitsale, mis õigeks hüitakse ja kuula Juuda kojas ühe järele, Saulus nimi, kes Tarsusest, sest waata, tema palub Sumalat, ja tema on nägemises näinud ühe mehe, Ananias nimi, sisse tulewat, ja oma kät enese peale panemat, et ta oma silma nägemise pidi jälle saama.“ Ananias wastas: „Issand, ma olen mitmelt kuulnud sest mehest, kui palju kurja tema sinu pühadele Jerusalemmas on teinud, ja temal on siin luba ülemist preestritest kõiki siduda, kes sinu nime appi hüidwad.“ Aga Issand ütles: „Mine, sest sesinane on mull üks ära walitsetud riist, et tema minu nime paganate, kuningate ja Israeli laste ette peab kandma. Sest ma tahan temale näidata, kui palju ta peab kannatama minu nime pärast.“ Siis läks Ananias, senna, kuhu Issand teda käs kis, ning, kui ta Sauluse peale sai käed pannud, ütles tema wastu: „Saul, wend,

Issand on mind läkitanud. (Jeesus kes sinust on nähtud tee peal, mis sina tulid), et sa oma silma nägemise pead jälle saama, ja täis saama püha Waimu." Ja sedamaid pudus tema silmade pealt otse kui soomused lahti, ja tema sai warsti oma silma nägemise jälle, ja tõusis üles, ja teda ristiti." (Ap. teg. ram. 9, 11—18).

Ananias oli üks neist seitsmestkümmest jüngeritest, keda Issand Jse oli ära walitsenud, ning armuõpetust kulumata saatnud, nagu sest püha Ewangelist Lukas jutustab. Pärast Sauluse ümberpöörmist aitas Ananias ühes teiste jüngeritega Saulust linnast ära põgeneda Juuda rahwa eest, kes teda äratappa otsisid. Ananias ise jäi mõneks ajaks Damasuse linna. Pärast elas ta ka teistes linnades, kuulutas, hoolega armuõpetust ja tegi palju haigid terveks.

Maawalitseja Lutfian (Lutfian) Kristuse jüngerite kange taga kiisaja, käskis selle hoelja armuõpetuse kulumata kinni wõtta. Ananias toodi tema ette ning tema plüidis teda wõerjumalaid kumardama sundida. Aga püha Apostel kostis: „Mina ei taha mitte sinu walejumalaid kumardada; mina kumardan üksnes oma tõstist Jumalat Jeesust Kristust, keda ma Tema maa-pealse elu ajal nägin, kes minuga pärast oma taewaminemist rääkis, kui ta mind Saulust terveks tegema saatis.“ Maawalitseja käskis püha apostlit peksta ja waewata, aga tema jäi kindlaks ja ei annud järele. Kanatamise ajal tõstis ta omad käed üles taewa poole ja palus: „Oh Issand Jeesus Kristus, sa kuulstud Ija Poeg! kuule mo palwet ja te mind kõltsikuks tulewas ilmas püha apostlite oja kätte saada. Mõnda kui Sa Saulust oma tõe walguse läbi pime-

dusest peastid, peasta ka mind selle õela inimese läest, kes tõe vastu paneb, et tema tahtmine minu peal ei sünniks, et ma mitte kavaluse võrkudega ei saaks kinnipüütud, ning et ta mind mitte taewa riigi poolt ära ei pööraks, mis kõigile neile on walmistud, kes Sinu tõe teed armastawad ja Sinu kasjud pidawad." Kui maawalitseja seda palwet kuulis, siis käs kis ta teda weel kange mine piinata; aga, ilma asjata lihas ta piinamisi juure: püha opostel kannatas ja palus Jumalat. Kui maawalitseja teda kaua aega sai piinata lastnud, siis hakkas ta teda jälle wõerjumalaid kumardama sundima, ja surma nuhtlusega ähwardama. „Tee mis sa tahad, kostis Ananias temale — „mina olen sulle mittu korda ütelnud, et ma mitte muud Jumalat ei kumarda, kui üksnes tõsist Jumalat, keda püha Kolmainuse sees austakse. Tema on mulle jõudu annud, kõige pääwa sinu ees kindlaste seista ja piinamised wahwaste ära-kannatada. Miks wiibid sa siis seda täitma, mis sa oled ette wõtnud? Sina näed, et ma mitte sinu tahtmist ei täida!“ Siis sai piinaja kanget wiha täis, ning käs kis Anania linnast wälja wiia ja kiwidega surnuks wisata. Nõnda sai tema püha Gsi kannataja Tehwanusega ühte wiisi ära-surnatud. Enne wiimist hingetõmbamist, hüidis ta walju healega: „Oh Issand Jeesus Kristus, Sinu kätte annan mina oma waimu!“ Piinajad jätsid tema ihu mahamatmata, aga risti-inimesed, kes püha apostli ihu ära tundsid, matsid teda tema isamaa linnas auste maha.

Waga Romanuse, see waimuliku laulude „kondalite,“ kirjutaja mälestus.

1-sel Oktobril.

Püha Romanus oli Konstantinopoli linnas, Sohwja kiriku juures, kõstriks. Tema oli õppimatta ja koolimatta inimene, aga elas waga elu ja täitis hoolega kiriku ametit. Patriarh Schwimius armastas teda tema tasase meele ja wagaduse pärast, ning see sünnitas teiste kiriku teendrite sees kademat meelt Romanuse wastu. Nemad naersid Romanust, sõimasid hoolimata inimeseks ning ütlesid, et see eest, et ta lugeda ei mõista, pole talle õigust nende seltsis kiriku ametit pidada. Üksford, enne Sõulut, suure ja auuliku õhtu Sumala-teenistuse ajal keisri ning rahwa kuuldes, hüüdsid naad Romanust, kes oma wiisi järele künlaid lühtrite sees parandas, ning käskisid amwoni peal (altari ees kõrge parand) lugeda. Siin pidi Romanus kõikide ees oma rumalust üles-näitama: tema ei saanud midagi lugeda. Häbi ja hale oli temal ka pärast Sumala-teenistuse lõpetust, ta nutis ja palus kaua aega kõige-pühama Neitsi kuu ees Sumalat. Sellisamal öösel ilmus temale unes Sumala Oma ja andis ühe finni mäsitud kirja tema kätte. Ules tõustes, sai ta ütlemata rõõmu täis tundes, et ta kirja mõistab, et tema kmeele mõistus suurt tarkust täis on, ning tänas silma-weega oma taewaliku Spetajat. Kui kõige-öö Sumalatenistuse aeg kätte tuli, läks ta rõõmsa südamega kiriku ning, kui kiriku-teendrid, nagu seatud oli,

oma torra järele, pidid fondaki laulma, siis astus ta amwoni peale ning hakkas magusa healega laulma. „Täna Neitsi sünnitab Seda, kes kõigest loomast kõrgem on, ja Maa toob koopa. Selle, Kelle ligi ei wõi saada, inglid karjastega laulwad kiites, targad reisiwad tähe järele; sest meie pärast on see igawene Sumal, kui weike lapsuke, sündinud.“

Patriarh kuulis imestelemisega Romanuse laulu pealt, ning, kui ta oli laulu lõpetanud, küsis temalt kust ta selle imeilusa laulu on õppinud Romanus jutustas temale omast nägemisest ning sest, kuidas taewalik Spetaja (püha Neitsi Maria) temale mõistust oli annud. Siis oli kiriku teenritel häbi, et nad Romanusega sandiste olid ümberkäinud, ning palusid teda neile andeks anda, Patriarh pani teda diakoniks, ning tema hakkas neid õpetama, kes teda enne rumalaks sõimasid. Püha Romanus kirjutas palju fondakisid, mis täna pääwani meie kirikutes lauldakse. Tema sai kõigest armastatud ja austatud ning suri wana ea sees, 510-mal aastal ära.

Preestrilitu kannataja Dionisjuse Areopagiti mälestus.

3-mal Oktobril.

Püha Apostlite-tegude raamatus, mis Ewangelist Lukas on kirjutanud, jutustakse sest, kuidas apostel Paulus Atena linnas armu-õpetust kulutas.

Selles wanas linnas, mis oma tarkuse, koolide hulga ning wilosofwide õpetuse läbi kuuljaks oli saanud, nägi Paulus ühe altari, mille peal kiri oli: „tundmata jumalale.“ Atena linna ülemas kohtupaikas, Areopagis, kuhu kõik targemad ja kuuljamad kodanikud olid kokku tulnud, andis apostel teada, et tema on tulnud seda Jumalat kuulutama, keda Atena rahwas teadmata austawad, ning kes maailma on loonud ning kõigile õhtu ja elu annab. Tema seletas neile ära misjugune wähe on selle igaspaiakas-oleja kõige-wägewama Jumala, ja nende ilma hingeta wõerjumalate wahel, keda nemad kumardasid. Tema rääkis neile ka Selle ülestõusmisest, Kes meele parandamist ning elu kuulutas, ning Kes kõige maailma peale kohut mõistma tuleb. Mõned Atena mehed ei tahtnud mitte seda, nendele uut, õpetust uskuda, aga mõned pöörsid Kristuse poole. Nende wiimiste seas oli üks areopagi (Atena rahwa ülema nõu-kogu ehk walitsuse paiga) liige, nimega Dionissius. Tema elas omas noores põlwes kaua aega Egiptuse maal ning oli ka seal Õnnistegia risti surma ajal. Wana aja kirjad jutustawad, et sellisamal minutil, kui Õnnistegia Kolgata mäel ütles: „nüid on kõik lõpetud.“ ning hinge heitis, on Dionissius, seda pimedust nähes, mis üle kõige maa oli, ütelnud: „nüid on kas maailma ots kätte tulnud, ehk Jumal, tema Looja kannatab.“

Atenas, pärast Pauluse jutlust, hakkas Dionissiuse süda õige Jumala tundmist igatsema, aga siiski ei lastnud tema mitte sell korral ernast ristida, Atenast wälja minnes, tegi Paulus ühe pimedada inimese risti tähe läbi nägiaks ning käs kis teda Dionissiuse juure minna ja temale tema nõu, — Kristifoguduse liikmeks heita,

meeletuletada. Dionisius, kelle usk Pauluse ime-
 teu pärast veel kindlamaks jäi, laskis ennast kõige
 oma perega ristida. Pärast seda jättis ta oma pere
 maha, käis kolm aastad järestiku Pauluse seltsis
 ning õppis temalt Jumala sõna. Tema nägi ka
 teisi apostlid ning oli nende seas Ketsemaanis püha
 Neitsi Maria uinumise ja maha matmise ajal. Pärast seda
 pühitseb Paulus teda piiskopiks ning saatis Atena linna
 armu-õpetust kuulutama. Seal lautas ta Jumala fogu-
 dust lajale, ning ka seal sai ta oma õpetaja (Pauluse)
 kannataja surmast teada. Kui ta Atena foguduse sai lin-
 nitanud ning senna uue piiskopi pannud, siis läks ta kauge-
 mate maadesse, kuhu veel ristiusu õpetuse valgus ei
 olnud paistnud, armu-õpetust fulutama. Tema käis
 Rooma linnas, sealsel piiskopi Klimenti (Klemenši)
 käest nõu küsimas, ning Kliment õnnistas teda selle
 töö peale. Dionisius läks piiskopi Lukiani preestri
 Rustikuse ja diakoni Clehwerusega Gallia maale,
 nüitse Prantsuse maale.

Esimine sealne kirik sai senna kohta asutud,
 kus nüüd Pariisi linn on. Need hoolakad õpetajad
 lautasid Jumalafõna ruttu lajale, pöörsid paganaid
 risti-usku, tegid halastuse ning armastuse tegusid. —
 Aga risti-rahwa taga kiusamine, mis keisri Domitsiani
 walitsuse ajal tõusis, pani warsti nende jutluse kirni.
 Nus Gallia maa walitseja sai käsku iga wiisi
 risti-rahwast waewata. Tema käskis Dionisjuse ning
 tema kaks seltsimeest linni wõtta, ning tahtis neid
 wõerjumalaid kumardama sundida. Kui Dionisius
 maawalitseja ette sai toodud, siis ütles tema, „Mina
 olen ihu poolest wana, aga minu usk õitseb nooruses,
 ning minu tunistus sünnitab uusi lapsi Kristusele.“

Pärast seda tunistasid kõik kolmeleste kõige-pühama Kolmainust Jumalat. Neid piinati kaks päeva, aga piinajate lõõkide all, tulise raud woodi peal, kiskja metsaliste ees, kes neisse ei puutunud, laulsid nemad Laweti laulusid ning tunistasid Issanda nime. Neid pandi wangitorni, aga Issand kinnitas neid seal. Pühad kannatajad wõtsid risti-rahwast wangi hoones wastu, kõnelesid nendega ning pidasid neile Liturgia Jumalateenistust. Üks-kord, kui püha Dionissius ristiinimesi, kes tema juure olid tulnud Jumala-armulauale wastu wõttis ning neile Kristuse ihu ja werd jägas, paistis häkitselt üks imelik walgus tema peale. Kui homiku kätte tuli, wiidi pühad kannatajad jälle maawalitseja ette, kes nende kindlust nähes, neid ära surmata laskis. Kui pühad mehed surma nuhtluse paika said wiidud, siis hakkas püha Dionissius paluma ning ütles. „Mo Jumal, mo Jumal! Kes Sa mind oled loonud, mulle oma igawest tarkust õpetanud, omad sallajad asjad ilmu-
tanud ning alati minuga olnud, — ma tänan Sind kõige selle eest, mis Sa mulle oled teinud, Sinu püha nime auks. Ma tänan Sind, et Sa minut wäetimat wanadust oled katsma tulnud, mis Sind näha igatseb, ning et Sa mind siit ära kutsud, wõtta siis mind ning minu sõbrad wastu.“ Kui püha Dionissius need sõnad sai ütelnud, kumardas ta oma pea sõa mehe mõega alla, Lukian ning Rustikus said ka ära surmatud. Dionissiuse ilma peata leha läks imelikul wiisil risti-usu kiriku ning kandis oma pead kätte peal. Seal leidis teda üks waga naeste-rahwas ülesse, kutsus ka teisi risti-rahwast senna, ning nemad matsid waga meelega püha mehe

ihu maha. Tema hana peal sündisid mitmed ime asjad ning said haiged terveks.

Dionisius Areopagit kirjutas raamatu taewalikust jerarhiast, kus sees inglite kooridest, kerubidest, ning serawidest jutustakse; raamatu Jumalikuiust nime-dest, ning Jumala sõna sala-tähenõuse seletusest. Tema kirjadest leiame meie ka jutustamist Jumala Oma uinumisest.

**Püha Guriuse, Kasani ülema piiskopi ja
Warsonohwiuse, Iweri piiskopi, mädaue-
mata ihude ülesleidmine.**

(ГУРИЙ ВАРСОНОФІЙ).

4-mal Oktobril.

Nende kahe püha piiskopi elu on patriarh Hermogen üles kirjutanud. Hermogen oli esite kuninga Weodori Joanowitshi ajal, kui esimene patriarh Jow (Joh), Wenemaa koguduse ülewalitses, Kasani metropolitiks; aga pärast sai ta ise kõige Wenemaa patriarhiks, aitas Wenemaad Poolakate alt lahti peasta, ning sai õige-usu ja isamaa armastuse eest kannataja surma. Tema korjas teadusi püha Guriuse ning Warsonohwiuse elust kokku ja jättis meile nendest ühe kauni jutustamise.

Püha Gurius oli Kadonesi linnast pärit, tema ilmlit nimi oli Grigorius (Grigori), ning tema oli

bojaride (würstide) Rugatinide sugust. Wanemad kaswatasid teda wagaduses ning andsid würsti Penkowi juure teenistusse, seepärast, ei ise wäga waesed olid. Tasase meele, sõnakuulmise ning auusa teenistuse eest, hakkas würst teda wäga armastama ning uskus kõik oma maja walitsuse tema kätte. See sünnitas teiste teendrite südames kademat meelt Grigoriuse wastu, ning nemad tõstsid würsti ees wale kaebtusi tema peale. Würst uskus wale keeli ning nuhtles Grigoriust hirmsal kombel. Tema käskis ühe sügawa augu kaewata, temale puust seinad sisse rajuda, ning selle maa-aluse wangi hoone sisse noore Grigoriuse panna. Walgus paistis senna ükspäinis ühest piisikesest august, kust temale iga wie päewa tagant toitu — natukene wet ning terweid kaeru anti. Grigoriusel tulid seal püha martrite kannatamised meele, tema wõttis nõuaks seda raskest nuhtlust kindla meelega ära kannatada, teades, et see temale mitte ilma Sumala tahtmata ei olnud saadetud. Palwe oli seal tema ainsaks rõõmuks. Kui Grigorius juba ligi kaks aastat selles raskest wangis oli olnud, siis palus üks tema endistest sõbradest tema wahi käest luba, senna augu juure tulla, kust Grigoriusele walgus sisse paistis. Kui tema sinna ligi astus, kuulis ta wangi walju healega Sumalat kiitwat ja tänawat. Tema süda sai sellest wäga liigutud, ning tema tõutas Grigoriusele salaja toidust tuua. Aga Grigorius ei sündinud sellega mitte kofku, waid palus et ta selle asemelle temale paberit, sulge ning tinti tooks. Kui ta need asjad oli kätte saanud, hakkas ta laste õpetamise tarwis raamatuid kirju-

tama. Pärast palus ta neid äramüia ning raha waestele jägada.

Mõne aea pärast nägi Grigorius ükskord oma wangi hoone uksest walgust. Tema pani seda imeks ning hakkas Jumalat paluma; pärast läks ta ukse juure ja nägi, et ta lahti oli. Sellest sai ta aru, et Issand teda wangist lahti peastnud, ta wöttis kõige-pühama Jumala-sünnitaja kuju enese seltsi, läks linnast wälja ning tuli Wolokolamski kloostris. Seal lastis ta ennast mungaks pühitseda, kus juures ta Guriuseks nimetud sai. Munga põlwes oli ta kõikele waga eluwõisid ning waewa-nagemise poolest eesmärgiks ja sai 50-mal oma elu-aastal, kloostris ülemaks. Pärast jättis, waese terwise pärast, se amet-maha, aga warsti sai jälle Tweri linna Selisharowi kloostris igumeniks pandud.

Sellisamal ajal wöttis suurwürist Iwann Wasiljewitsch Kasani maa oma alla ning lastis senna piiskopi panna. Oli tarwis üks tark hinge-karjane walitseda, kes seda uut waimulikku karja oleks wõinud hoida ning paganaid ja muhameti usulisi risti-usku pöörda. Kuningas ning Moskwa mitropolit Makarius olid Guriust tähele pannud, ning tema nelja teiste seast liisu järele Kasani piiskopiks oli pühitsatud. Temale sai kaks kõlbliku abimeest antud, need olid: Hermann, kes pärast Kasani piiskopiks sai, ning õnnis Warsonohwius.

Kuningas saatis selle uue jeparhiase suure hulga püha kujudid ja kiriku asju ning pärast suurt palwe-pidamist, jättis piiskopi Uspenski (Jumala Oma uinumise) katedraal kirikus jumalaga. Seal õnnistas ta teda mitropolit Makarius; aga teised

teenrid saatsid teda ning tema seltsimehi ristkäimise rongiga, ning kirikute kellade löömisega senni kui Moskwa jõeni. Nemad istusid walmis pandud Iodjade sisse ning läksid wet mööda, Moskwa, Oka ja Wolga jõgesid mööda Kasani. Kõigist linnadest, mis nende jõgede ääres oli, tulid kiriku teenrid ja rahwas neile wastu ning Gurius pidas igal pool aawalikult palwet. Kahe kuu pärast sai tema Kasani, pidas esimise Liturgia Sumala-teenistuse, Blagowesfenski (Sumala Oma kuulutamise) katedraal kirikus ära, ning hakkas suure hoolega oma uut ametit täitma. Kui kuningas ning mitropolit teda ära saatsid, siis seletasid nemad temale ka seda, mill wiisi tema peab paganaid risti-usku pöörma, -- nad käskisid teda nendega lahkestes ja alandlikult ümberkäia, neile Kristuse õpetust kuulutada ja mitte wägivaltsel wiisil peale sundida; ning Gurius, nende maenitsuse järele tehes, jõudis Sumala sõna rohkestes lajale lautada. Tema õpetas tasase meelega ning iialgi ei pruukinud sundimist ega ähwardamist. Tema püüdis Tatarlaste enesega tutwaks teha, ajas nendega juttu, seisis nende eest ülemate ees, ning aitas neid nii palju, kui võimalik oli. Ühtegi püha ei jätnud tema ilma jutluseta, tema oli leskedel ja waeste-lastele igapidi abiks ning wiimaks asutas Kasani ligidale ühe kloostri, kus munkade ainus töö oli, lapsi lugema ja kirjutama õpetada. Meie näeme, et Guriusel juba noores põlmes mõtte oli laste õpetamise eest hoolt kanda. Tema jõudis Kasanis selle asja poolest palju head teha, nõnda, et Kasani kodanikud täna pääwani seda tänulikult mälestawad. Enne laste õpetuse hakatust koolides, käiwad täna pääwani wagad laste

wanemad Kasanis ikka püha Gurluse mädanemata ihu juures palwet tegemas. Kuningas püidis iga wiisi Kasani piiskopile abiks olla, kiitis tema nõu floostrit asutada, ning kinkis floostrile palju maad ning muud wara. Kuningas ning Kasani piiskop kirjutasid alati üksteisele wastastifu kirjasid. Ühe oma kirja sees kirjutab Jaann Guriusele: „Oh, Jumal, kui õnnelik oleks Bene=maa, kui kõik piisko=pid niisugused oleksid, nagu mitropolit Makarius, sina ja Dionissius, ning nõnda oma waimuliku karja eest hoolt kannaksid.“

Nõnda, wäsimata waewa nähes, ei unustanud tema ka palwet ära: selle uhke kiwist katedraal=kiriku juure, mis püha Neitsi Maria kuulutamise auks oli temast üles ehitud, oli üks üksik kellia (urssik) tehtud, kus püha Gurius Jumalat palumas käis. Aga tema endised tõbed läksid wana ea sees suure waewa=nägemise pärast ikka raskemaks, nõnda, et tema oma wiimaste elu aastate sees nii nõdraks jäi, et mitte üks päinis ei jõudnud Jumala=teenistust pidada, waid ka Jumala=teenistust kirikus kuulmas käija. Aga kõige selle juures ei jätnud ta waewa=nägemist maha ning ühte puhku palus Jumalat. Õnnis Hermogen kirjutas temast nõnda: „Iga pääwa armas ta uagu oma lunastuse hakkatuseks, — suure tähele panemisega waatas ta ise ennast ning kõik asjad läbi, mis tema ümber olid, kartes midagi teha, mis Issanda tahtmise wastu ning waimuliku karja kahjuks oleks tulnud. Kõik see elu aeg, ütles tema, on waewa=nägemise aeg; tasumine tuleb teises elus. Taewa rõõm saab üks päinis neile osaks, kes maa peal waewa

nägewad; peab waewa nägema, ning mitte mingi-
sugguse raskuse, ega meele-haiguse peale vaatama.

Kui püha Gurius oma surma tunni tundis
ligi tulewad, siis wöttis ta nõuks schimat (kõige-
kangemat munga seadust) wastu wötta, ning kahe
päwa pärast, 4-mal Detsembril 1563-mal aastal,
andis oma hinge Issandale. Kasani rahwas nuttis
kaua teda taga. Tema ihu sai Issanda muudmise
kloostri kirikus, mis tema jünger ning sõber Warso-
nowius oli asutanud, maha-maetud.

Püha, Warsonowius sündis Serpuhowi linnas
tema ilmlik nimi oli Joann. Tema oli ühe preestri poeg,
isa õpetas teda lugema ja kirjutama ning Jumala sõna
tundma, aga sell ajal, kui Joann weel poisikene oli, tulid
Tatarlased häkitselt Serpuhowi linna peale ning wii-
sid poisikese wangi. Wäga raske elu oli temal
Tatarlaste juures; aga Joann teadis, et hädad
meile taewa Issa tahtmise järele, meie eneste heaks,
sabetakse. Tema armastas Jumalat kõigest südamest,
ning see armastus ardis temale wäga raske elu-
korra kannatlikult wastu wötta. Tema andis ennast Iss-
sanda hooleks, püüdis hoolega need tööd ja talitused
täita, mis tema peale said pandud ja kannatas
nurisemata oma isandate kareduse enese wastu ära.
Palwes leidis tema enesel kõige suuremat tröösti
ning alati luges neid salmisid, mis tal olid pähe
õpetud. Tema issandad hakkasid teda armastama
ning temaga lahkumine ümber käima. Joann õppis
Tatarlaste keele selgeks, nõnda et wõis ilma wae-
wata selle keele peal ka kirjutada, ning see tuli temal
pärast suureks kasuks.

Joann oli kolm aastat wangis. Pärast seda

korjas tema isa omale raha, läks ja ostis teda Tatarlaste käest wälja ning tõi Moskwa. Joann, kes Issandat üle kõige asjade oli armastama hakanud, ihaldas ennast koguni tema teenistusele pühitseda. Tema sai Androniewi kloostris mungaks pühitsetud, kus juures ta Warsonohwiusiks nimetud sai. Siin näitas ta oma eluga kõigile kõrge kristliku hea tegude ees märki ning warssi Mitropolitist Makariusest Besnoschskij kloostri igumeniks pandud. Kui püha Gurius Kasani läks, sai Issanda muutmise kloostri ehitus Kasani fremlis (kantsis) Warsonohwiusse hoolets antud. Tema läks senna ning püidis kõige hoolega Jumala sõna kuulutamises Guriuse abiks olla. Selles pühas talituses oli temal Tatarlaste keel ning usn seaduse teadmine suureks kasuks: tema rääkis Tatarlastega nende keele peal, oskas neid mõistlikult manitseda, ning jõudis neid palju enese poole pöörda ka haiguste arstimise läbi, sest juba ennegi oli tema arsti ametit pidanud. Neli aastad pärast püha Guriuse surma, sai Warsonowius Kasanist ära kutsutud ning Tweri linna piiskopiks pühitsetud. Tweri linnas tegi ta oma püha tööd ligimiste kasuks edasi, ning walitses targaste oma waimuliku karja üle.

Uga sell ajal tuli Wene=maa peale raske häda: kuningas Joann, kes enne nõnda wäsimata Jumala sõna kuulutamise pärast hoolt kandis, ning nii targaste oma rahwa üle walitses, sai oma alamate wastu armu=heitmataks. Püha Warsonohwius nägi juure südame waluga, kuidas Herman, tema sõber, kes Moskwa sai kutsutud, et seal mitropolitiks pühitsetud saada, kuninga paha tegude noomimise eest wangi põlwe saadetud sai, kus ta ka ära suri. Püha mit-

ropolit Wilippus kannatas nõnda sama ka õiguse eest: sai esite wangi põlwe saadetud, aga pärast Malüta Skuratowi läe läbi ära-tapetud, selle eest, et kuningas ustayate meeste suurt ülekohut noomis. Range kate ning nälg tegid Wene-rahwa wiletsuse weel suuremaks. Kui Warsonohwius nägi, et ta niisugusel hirmsal ajal midagi head ei wõi teha, hakkas ta üksnis üksikut elu ihaldama, ning wiimaks palus luba Kasani ära minna. Seal elas ta weel wiis aastat Issanda muutmise kloostris. Tema oli kawa haige, suri 11-mal Aprilil 1576 aastal ära, ning sai püha Gnriuse kõrwa maha maetud, keda ta wäga armastas ning kellega kawa aega ühes elas.

1595-mal aastal käskis kuningas Weodor Joannowitsch Kasanis, Issanda muutmise kloostris, endise puu kiriku asemele kivi kiriku ehitada. Kiriku aluse kaewamise ajal leiti need kabe piiskopi mädanemata ihud ülese. Püha Hermogen pani nad uute laekaste sisse ning ise nägi mitme haige terweks saamist seal juures. Pärast sai, kuninga Weodori Joannowitschi käsju peale, lõuna pool altarit teine kirik ehitud, kus täna pääwani püha Warsonohwiuse mädanemata ihu magab, selle juures palju haigid terwist leidwad.

Püha apostli Toma mälestus.

6-mal Oktobril.

Püha apostlit Tomast nimetasse Ewangeliumis Didimiks; see sõna tähenab — kassik. Tema sündis kalilea maal. Kui ta Jeesuse Kristuse imetegusid

nägi, siis hakkas ta Tema sisse uskuma ning Tema järel käima. Saanuese Ewangelium ütleb, et kui Önnistegia tahtis Petania, Laatsarust ülesäratoma minna ning mitte Juuda-rahwa wiha ei kartnud, kes Teda otsisid äratappa, — siis ütles Tomas teiste jüngerite wastu: „Lähme meie ka ära, et meie Temaga sureme.“ Teine kord, Önnistegia wiimse kõne ajal jüngerite wastu, kui Önnistegia ütles: „teie teate, kuhu mina lähen ja teed teate teie,“ küsis Tomas: „Issand, meie ei tea kuhu sina lähed, ja kuidas võime meie teed teada?“ Önnistegia kostis oma jüngerile ja tema läbi ka meile kõigile: „Mina olen tee, ja tõde ja elu. Ükski ei saa isa juure muidu, kui minu läbi.“ (Joann. 14, 4 — 6). Aga kui surinust ülestõusnud Jeesus Kristus Ennast apostlitele näitas ning nemad sest Tomale ütlesid, siis ei uskunud Tomas seda rõõmust sõnumet korruga mitte, aga tema üirifene kahtluses olemine kinnitas veel rohkem Issanda ülestõusmise tõsidust.

Kõige esite ilmus Önnistegia, pärast oma ülestõusmist, Salwitooja naestele ning pärast seda kahe jüngerile, kes Emmause linna ehk alewisse läksid. Need kaks jüngrit, Lukas ning Kleopas, ruttasid sest Issanda ilmunisest teistele kuulutama; aga Issand ise ilmus fellsamal pääwal ka kõige teiste apostlitele, peale Tooma. Apostlid ütlesid temale: „meie oleme Issandat näinud;“ aga Tomas kostis: „ei ma usu senni, kui ma Önnistegiat ei näe ning oma käega Tema haawu ei katsu.“ Kahelja pääwa pärast ilmus Issand oma apostlitele, kui nad kõik ühes majas koos olid ning ka Tomas nendega. Issand ütles:

„waata minu käsi, ning pista omad sõrmed minu haawade sisse, ja ära ole uskmata: waid usklik.“ Tema tundis nüüd suurt häbi oma uskmeta meele pärast ning hüüdis oma südame põhjast, „Minu Issand ja minu Jumal!“ Siis ütles Snnistegia temale: „sa oled usknud, sest et sa mind oled näinud; õnsad on need, kes ei näe ja siiski usuvad.“ (Joan. 20 29).

Pärast Issanda taewaminemist ning Püha Waimu mahatulemist, heitsid apostlid liisku, kuhu keegi pidi Kristuse sõna kuulutama minema. Apostli Toma jäiks tuli Parta, Meda ja India maale minna. Hale oli temal teistest apostlitest lahkuda ning tundmatta maadese minna; aga Issand ilmus temale ja kinnitas teda. Sell ajal juhtus, et üks kaupmes, nimega Awan, Jerusalemma tuli; temale oli üks India kuningas käsu annud ühe targa meistri otsida, kes temale oieks wõinud kuningliku lossi ülesehitada, — ning Awan pidi selle meistri India maale wiima. Tomas sai Awaniga kokku ning ütles temale, et tema selle töö meister on, ning läks Awaniga India maale.

Tee peal jäid nemad ühte linna, kus kuningas oma tütre pulme pidas, seisatama. Meid kutsuti ka pulma söömaajale. Püha apostel ei söönud midagi, ning waatas kurwaste paganate rõõmupidamise peale. Seal pulmas oli ka üks Ebrea naesterahwas, kes pulma rahwast pilli mängimisega lõbustas. Tema waatas wõera mehe Toma peale, tundis ära, et ta Ebrea mees oli, ning hakkas häkitjelt laulma: „Juda rahwa Jumal on see ainus, kes taewa ja Maa on loonud.“ Kui Tomas wõeral

maal oma ema keelt ning õige Jumala austamist kuulis, siis sai ta väga rõõmsaks, ning palus teda seda laulu teist korda laulda. Tema tegi seal pulmas mitu imetegu ning ütles kuninga wiina keldri ülemale surma ette.

Kuningas, nähes teda ühe püha mehe olevat, palus teda pruuti õnnistada. Apostel läks noore paari kambri, õnnistas neid ning jutustas neile kristliku elu õnsusest. Kui ta nende juurest ära läks, siis ilmus Ise Issand neile ning õpetas neid puhast elu elama. Seepärast ei hakanud nemad mitte sugugi abielu rahwa elu elama, jätsid selle rahuliku ja rikka elu maha, mis neil enne oli, wõtsid nõuks endid Jumalale pühitseda ning lasksid endid ristida, See neitsi sai Pelagiaks nimetud, ning pärasi Kristuse nime tunistamise eest piinatud ning äratapetud. Tema peigmees, keda Dionisiuselks hüiti, oli pärast piiskopiks ning kuulutas suure hoolega Jumala sõna.

Wiimaks saiwad püha Tomas ning knupmees Arwan selle kuninga juure, kes Arwani oli tarka meistrit otsima saatnud. Nemad wõtsid kuninga käest raha, losi ehitamise tarwis, ning kuulge, mis tegi Tomas selle rahaga. Tema jagas selle raha waestele ja wigastele, ning ise kuulutas hoolega Jumala sõna. Tema teadis, et ta sellwiisil kuninga, kes teda oli kutsunud, tõe poole pöördä wõib. Ning tõste, ehk küll kuningas teda wangitorni heitis, kui tema teust teada sai; aga see wangipöli ei kestnud mitte kuigi kaua. Kuninga wend jäi raskestest haigeks, ning teda arwati juba surnud olevat; aga häkitselt sai ta terveks ning kuulutas, et Jumal oli temale, ühes nägemises, seda koda näitnud, mis Apostel

temale loosti asemel walmistab. Sest nägemisest liigutud olles, palus ta kuningat Apostli lahti lasta; ning nemad mõlemad heitsid tema jalgade ette maha ja palusid enestele ristiusu seadust õpetada. Nemad lasksid endid ristida ning leidsid oma waga elu läbi enestele elu asemel taewa kodades.

Sell ajal läks kõigepüham Neitsi Maria hingama. Kõigile apostlide sai tema surmast Jumalast teada antud, ning kõik nemad said imelikul wiisil Ketsemani aeda wiidud. Aga Tomas tuli senna pärast püha Neitsi Maria mahamatmist. Tomas tahtis Jumala Oma kõigepuhtamat ihu kumardada. Selle tarwis sai haua kivi äraweretud; aga seal sees leiti üksnes surmuliuad. Seepärast said apostlid warsti aru, et surm ning haud ei wõinud Jumala-sünnitajat kinnipidada, et tema oli üles taewa wõetud, sest et tema ka neile taewa auu sees ilmus.

Pärast seda läks apostel Tomas jälle armuõpettust kuulutama. Ühes linnas pööris ta palju inimeisi, waesid ja rikkaid, Issanda poole. Nende wiimiste seas oli sealse kuninga abikaasa, Migdonia, õetütar. Kuninga proua ihaldas ka ise Apostli imelikku jutlust kuulda, — ta pani enesele liht naeste rahwa riidet selga, käis rahwa seas Toma jutlust kuulmas, ning hakkas kindlaste tema sõna uskuma. Sest ajast saadik hakkas ta koguni teist elu elama, jättis pagana röömupidamised maha, ja hakkas paastu ning palwet armastama. Kui kuningas oma abikaasas niisugust imeliku ümberpöörmist nägi, siis saatis ta tema õe, nabri kuninga abikaasa, Tertfiana järele. Aga Tertfiana ei wõinud oma õde mitte ükspäinist endise elu poole tagasi pöördada, waid weel

ise sai tsistliku heategudele juhatud, ning ihaldas Apostlit näha saada. Mõlemad õed kutsusid teda oma juure, kuulsid tema õpetust ning nõu ja lasksid wiimaks endid temast ristida. Tertsiانا läks pärast ristiusu wastuwõtmist oma abikaasa juure tagasi ja hakkas ristiusus koguui teist elu elama. Kuningas päris wiiaga järele, kes seda uut ususeadust peaks kuulutama, mis mõlemad kuningate abikaasad olid wastuwõtnud. Warsi sai ta teada, et apostel Tomas rahwast kristuse poole pööras, uing ka tema (kuninga), enese poeg, Asan, on ennast ristida lasknud. Siis käskis kuningas Apostli kinniwõtta ja hirmsad piinamised tema tarwis walmistada. Aga Issand kergitas imelikul wiisil tema waewa ning finnitask see läbi ristiinimeste usku, kes hilja-aegu olid ristitud. Tuliseks tehtud raud laudade all kuhu peale püha Tomas sai pandud, ilmus wesi, mis need lauad ärajahutask. Püha apostel tuli ilma wigata tulisest abjust wälja, ning wiimaks sulask ise wõerjumal Apostli ees ära.

Siis käskis kuniugas teda linnast wälja wiija ja ärasurmata. Tema järele läksid ka uueste walgustud ristiinimesed: kuninga poeg Asan ja kuninga uõuandja, nimega Simorus. Kui nemad nuhtluse paika said, siis palus Apostel omale natukene aega anda palwet teha. Pärast seda õnnistask ta oma kahte jüngrit, pani Simoruse preestriks, aga Asani Diafoniks, käskis neid uskjate eest hoolt kanda ning igal wiisil Jumala koguduse lajale autamises murelikud olla. Pärast seda sai püha Apostel äratapetud, teda pisteti odadega läbi. Tema jüngrid maksid teda silmaweega ning palwega maha, läksid siis linna

ta; ast, kinnitaskid wendi ja walitsekid targaste Sumala koguduse üle. Suureks abiks olid neile need kaks waga öde. Migdonia ja Tertiana; nende mehed andsid neile luba nende oma tahtmise järele elada, ning nemad pühitsekid endid koguni Sumala teenistusele.

Armuheitmata kuningas, kes püha Apostli äratappa laskis, pööris warsti ka ise Kristuse poole, tema sai usklikuks oma poja imeliku termeks-saamise pärast. Kõik kogudus oli rõõmus kuninga ümberpöörmise pärast ning palus tema eest Sumalat, et Ta temale tema endised patud andeks annaks. Püha Apostli ihu sai pärast Mesopotamia maale wiidud; aga selle koha peal, kus ta enne oli mahamaetud, sündisid, tema palwete läbi, kawa aega pärast seda, mitmed imelikud asjad.

Waga neitsikene Pelagia.

8-mal Oktobril.

Püha neitsi Pelagia elu lugud on diakon Jakobus üleskirjutanud. Tema tundis teda Antiohias, oli tema ümberpöörmise tuunismeheks, nägi, kuidas ta ennast koguni Sumalale pühitsek ning kahetsemise silmapisaratega oma endised patud ära kustutas. Kõik seda on diakon Jakobus meie õpetuseks üleskirjutanud.

Üksford kutsus Antiohia ülempiiskop selle maakonna piiskopid kokku, kiriku asjade pärast nõu pidama. Teiste seas tuli Antiohia linna ka õnnis Nonus,

Iliopoli piiskop, kes kuulus ja aus oma suure tar-
 tuse ja waga elu poolest oli. Teised piiskopid
 armastasid tema õpetlikuid kõnesid kuulda. Ühel päawal
 istusid nemad kiriku ukse juures ja kuulsid tema
 tulusaid kõnesid. Sell ajal läks sealt üks naesterahwas
 mööda, kes kõigile Antiohias oma ilusa näu ning
 fergemeele poolest tutaw oli. Üheste waatas ta
 nende neiude ja noortemeeste peale, kes tema ümber
 olid; kõik olid wäga uhkes riides, aga tema käis,
 oma ilusa näu ja kalli rijete poolest, kõigist üle.
 Tema juuksed olid kulla ja kalli kiwidega ehitud,
 kael oli ilma katteta. Kui tema mööda läks, siis
 sai õht head haisu täis. Ei olnud mitte ilusamat
 naesterahwast leida, kui tema. Piiskopid pöör-
 sid ohkades omad silmad tema poolt ära. Ükspäinise
 Nonus waatas üksisilmi tema järele, ning kui ta
 nende filmade eest koguni oli äraläinud, hakkas
 Nonus nutma ja ütles: „Sest sinatsest naesterahwast
 wõime meie palju õpetust saada! Wiimsel kohtu-
 päawal saab Issand tema läbi meid hukka mõistma:
 tema on oma elu otstarbeks pannud — teiste in-
 meste meele pärast olla, ning waatke, kuidas ta
 selle eest hoolt kannab, kuidas ta mõistab enesele
 ehteid walitseda, oma ihu heahaisuliste rohtudega
 pesta, ennast igapidi ilustada? Aga meil on ilm-
 surelik Peigmees kelle peale inglidki ei julge wadata,
 ning meie ei mõtlegi omale hinge ehteid muretseda.
 Kas meie peseme neid kahetsemise filmapiisaratega, kas eh-
 hitame neid heategude iluehtega, et kõlblikul wiisil,
 Issanda pale ette wõiksimine astuda,“

Pärast neid sõnu, läks õnnis Nonus oma kel-
 liasse, mis selle sama kiriku juures oli. Seal üksi-

lus kellas heitis ta põlvile maha ja ütles filmaveega paludes: „Issand, anna mulle andeks, et selle sinatse naesterahva hoolekandmine oma ihu eest suurem on, kui minu mure minu õnsuse pärast; mina seisän Sinu altari ees, ning mull ei ole seda hinge ilu, mis Sina minu käest nõuad. Seesinane tüttarlaps, tühjust taganõudes, on tootanud — oma ihuga inimeste meelepärast olla, ning tema täidab oma teotust; aga mina, kes ennast Sinu teenistnsele olen pühitsenud; ei mõista mitte Sinu käskusid täita. Mina olen alasti ja ilma ehteta ning pole Sinu käskmissi pidanud. Minu teud mõistwad mind, eh Issand, Sinu ees hukka, ning ma loodan ükspäinis Sinu armu peale.“ Aga siinsamas palus püha Nonus selle ekstinud neitsi õnsuse pärast, et Issand oma armu tema peal näitaks ja teda põhjatumast patu sügavusest meeleparandamise poole pööraks.

Teisel pääwal jutustas püha Nonus oma diafonile, et tema on ühte imelikku und näinud. Tema on unes näinud, et sell ajal, kui tema Liturgia JumalateEinstust pidanud, on üks must tuikene ühtepuhku tema ümber lendanud, kes õhku paha haifuga täitnud; aga kui diafon hüidnud: „usuoppiad minge wälja,“ on tema kirikust wälja lendanud, aga pärast jälle tema ümber lendama hakkanud. Pärast Liturgia lõpetust, kui püha Nonus kirikust wälja läinud, on ta selle tuike se wee sisse, mis kiriku ukse juures oli, wajutanud. Wee seest on see tuikene walge ja puhas, kui lumi, wälja lendanud, otsekohe taewa, ning tema filmade eest ärakadunud. Kui püha Nonus selle unenäu sai ülesräekinud, siis läks ta ühes teiste piiskoppidega katadralkiriku Liturgia Ju-

malateenistust pidama. Pärast Liturgiat kästis ülempiiskop teda rahwale jutlust ütelda. Püha Monuse sõnad olid lihid, kõigile arusaadavad, palawa usu ning armastusega ligemeste wastu täidetud. Sell korral rääkis tema wiimsest kohtu pääwast patuste nuhtlusest ja õigete õnusest. Rahwas nuttis, tema jutlust kuuldes.

Juhtus, et sellisamal päawal see elsinud naesterahwas, kelle pärast Monus Jumalat palus, ka kiriku tuli. Esimest korda oma elu ajal, astus tema ristiusu templi; esimest korda kuulis tema patust ning kahetsemisest, pattude andeksandmisest, õiglaste õnusest Häkitselt sündis tema sees üks imelik muutus. Suur hirm tuli tema peale, kni temale need pattud meele tulid, mis ta oma elu ajal oli teinud, ning ärdaste nuttes, läks ta kirikust wälja. Ka kodu ei wõinud tema oma nuttu waigistada, ning rahwata südamega hakkas ristirahwa käest Kristusest ja Tema õpetusest järele küsima ning ka seda, — mill wiisil ning kus kohas wõiks tema püha Monuse üles leida; ning kui ta wiimaks tema elamise kohast teada sai, siis wõttis ta nõuks temale kirja saata, mis nõnda oli kirjutud: „Kristuse püha jüngrile, patune naesterahwas ning saadana ümardaja. Mina olen sinu Jumalast kuulnud, et Tema on taewa maha jätnud ja Maa peale tulnud, ei mitte õigid, waid patused lunastama. Tema on Ennast alandanud, oma Jumaliku olemise kinnikatnud, tõlneritega ühes sõõnud, ehk küll taewas ka Kerubidli ei julge Tema peale waadata; Tema on patustega ühes elanud, elsinud naestega kõneleunud. Mina olen ristirahwa käest kuulda saanud, et sina oled tõsine

Kristuse sulane; ära lüfka patust naesterahwast ära, kes sinu läbi tahab maailma Lunastaja juure tulla ning Tema kõige pühamat palet näha saada!"

Kui püha Nonus selle kirja kätte sai, siis kostis ta temale, et ta on walmis teda wastuwõtma, aga mitte muidu, kui teiste piiskopidega seltsis. Patune naesterahwas sai selle kostuse pärast wäga rõõmiaks ning läks warssi püha Julianuse kiriku juure, kelle ligidal õnnis Nonus elas. Nonus lutsus kõik piiskopid koftu ning kästis Pelagia sisse tulla. Kui ta piiskopide juure tuli, siis heitis ta nuttes püha Nonuse jalgade ette maha ja ütles: „Ma palun sind, minu isand, ole oma Spetaja Issanda Jeesuse Kristuse sarnane; näita mulle oma armu ning tee mind ristimiseks. Minu sees on pattude meri, ülekohtu tegude põhjatu sügawus; pese mind puhtaks ristmise läbi.“ Kõikide silmist tuli wesi wälja, kui nad niisugust sügawat ja südamelikku meelearandamist nägid; aga püha Nonus ütles, et kiriku seadused keelawad ruttu niisugust inimest ristimast, kes oma patuse elu poolest kuulsaks on saanud. Kui Pelagia seda kuulis, siis heitis ta jälle Nonuse jalgade ette maha, kastis neid oma silmaweega, kui Ewangeliumis nimetud patune naene, ja ütles: „Sina pead minu hinge pärast Jumala ees kostma, kui sa mind nimelt tänasel päawal ei risti; sinu käest peab Issand minu hinge wastuwõtma. Kui mina jälle endist elu elama lähen ja wäerjumalaid kumardama hakkan, siis pead sina selle eest kostma.“ Kui püha Nonus nägi, et efsinud naesierahwa südames kange ihaldamine, ristimist wastuwõtta, oli põlema hakkanud, siis saatis ta ülema piiskopi käest nõu küsima, kes hea meelega teda õnnistas

seba efsinud inimest ristida ning saatis waga Romana efsimise diakonissa tema juure.

Kui Romana piiskopi juure sisse läks, siis oli weel kahetseja neitsi püha Nonuse jalgade ees maas. Nonus käs kis teda ülestduusta ja kõiide ees omad patud ülestdunnistada. Patunenaene kostis filmaweega: „Kui mina oma hinge läbi katsun, siis ei leia mina tema sees midagi head; mo pattude hull on suurem, kui mere liiw, terwe meri ei wõi neid puhtaks pesta. Aga mina loodan sinu Jumala peale; tema saab mo patukoormat fergitama, Tema saab mind armulikult wastuwõtma.“ Piiskop küsis tema nime; tema kostis, et wanemad on teda Pelagiaks nimetanud, aga et Antiohias teda Pärl-Margaretaks hüitakse, seepärast et tema hiilgawaid ehteid oma ilustuseks kannab. Pärast seba õpetas piiskop temale ristiusku ning ristis teda Isa ja Poja ning Püha Waimu nimel. Pärast ristmist sai tema salwiga wõitnd ning, pattude andeksandmiseks, Jumala armulauale wõetud. Romana oli tema ristiema, wõttis teda ristmise weest ning wiis senna majasse, kus need inimesed elasid, kes hilja aegu olid ristiusku wastuwõtnud. Piiskopid olid rõõmsad selle efsinud inimese ümberpöörmise pärast.

Aga Pelagia ei wõinud mitte korraga meeleparandamisest rõõmu ja palwest tröösti leida. Saadana kiusatused sundisid teda seba rõõmupõlwe, mis ta oli mahajättnud, taffakahetsema; aga seal juures päbris ta oma südamel õhkamised Jumala poole ning palus ka waga Romanat enese eest palwet teha. Kolmandamal päawal pärast ristimist, käs kis Pelagia oma teenri oma wara üleskirjutada ja

andis kõik püha Nonuse kätte. Nonuse käsu järele, sai kõik waestele ärajagatud; mitte midagi ei käskinud ta sest warandusest kiriku ning kirikuteenritele heaks jätta. Pelagia ei jätnud ka kõige tarwilikuid asjugi; tema sai toidust ning rijet Romana käest, aga omast endisest, patuga korjatud warandusest, ei tahtnud ta oma tarwis midagi pruufida. Wiimse järele jäenud wara jagas ta oma teenritele, teda ta kalli kingitustega oma juurest ära laskis; ta laskis neid oma hingede eest hoolt kanda ning oma elu parandada. „Meie elasime kaua aega ühes,“ ütles tema, — „katsugem, et jälle kokku saame taewa riikis.“

Kui kaheljas pääw kätte tuli, mill wana aja ristirahwa kombe järele, pidi see walge riie ümbert ärawõetud saama, mis ristmise ajal oli selga pandud, siis pani Pelagia jämeda wildse riide oma ümber, wöttis Nonuse wanad riided seltsi ning põgenes homiku wara Antiohia linnast ära. Ükski ei teadnud, kuhu tema läks, ning Romana nuttis palju tema pärast. Aga püha Nonus trööstis Romanat ja ütles: „Ära nuta; Pelagia on seda head osa ärawalitsenud. mis tema käest ei pea ärawõetama: tema on selle Maria sarnatseks saanud, kellest Ewangelium jutustab.“ Warsti pärast seda, läks püha Nonus Antiohiast ära, oma linna tagasi.

Kolme aasta pärast, tahtis diakon, kes selle jutustamise meile on jätnud, Issanda haua juure Sumalat paluma minna. Kui püha Nonus teda teele saatis, siis laskis ta teda ühe munga juure minna, kes Jernsalemma ligidal üksikut elu elas, ning ütles, et ta tema (munga), käest palju head kuulda saab.

Kui diakon Jakobus Issanda hana juures sai käinud, siis läks ta seda üksikut munka otsima, ning leidis teda Olmäl elu koopa sees elavat. Tema koputas akna taga; varsti tehti aken lahti, ja Jakobus nägi ühte kõrbe elanikku, kes tema nime nimetas ja püha Monuse terwisest järele küsis. Jakobus pani seda väga imeks; tema aru järele, ei olnud tema seda munka ialgi näinud. Kui ta mungaga sai juttu ajanud, siis tegi ta veel tema kelli juures palwet, senni kui munk tundide Sumalateenistust luges, ning pärast tuli veel mitu korda tema juure tagasi ning kuulis tema hinge kasulikuid kõnesid. Pärast seda läks Jakobus mõneks ajaks sealt ära, teisi kloostriisid ja kirikuid vaatama. Kui ta jälle wiimaks selle koopa juure tagasi tuli ning jälle akna taga koputas, siis ei tulnud enam keegi temale akent lahti tegema. Tema ise võttis akna lahti ning nägi munga surnud mias olewat. Kurwa meelega läks ta seda asja teiste kloostritesse teada andma. Mungad, kes hingamäläinud kõrbe elaniku pühast elust teadsid, tulid teda mahamatma ning tegid ukse tema kelli sisse. Kui teda mahamatma hakati, ning Diakon surnu keha juure läks, siis üksnes tundis ta ära, et se kuiwetanud kõrbe elanik muud keegi ei olnud, kui neitsikene Pelagia, kes oma ropu elu ning ilusa ehtede poolest Antiohias kuulus oli. Kõik panid seda imeks, et kes koopas naesterahwas, kes enne raske efsituse sees elas, oma hinge peastmas oli. Mungad tulid kõigist kloostritest küinaldega ja suitsetamise rõhtudega tema mattusele, ning matsid teda auaste sealsamas kellas maha, kus tema oma hinge peastis. Rahwas käis tema hana peal Sumalat palumas, ning kõik tuleta-

fid waga südamega oma meele seda, kuidas tema puhtast südamest meelt parandas, kui suur tema usk oli, ning mis suguse kõrge elu ees märgi ta meile andis, kes patu ja kõrge meele sees elame.

9-mal Oktoobril peetakse püha esivanema Abrami ja tema wenna poja Loti mälestust.

Et nendest iga üks Piiblist ning Piiblitugude raamatutest lugeda võib, seepärast ei ole meie arwanud tarwis olewat nendest siin jutustada.

Püha martrite Ewlampriusse ja Ewlampia kannatamised.

10-mal Oktoobril.

Rooma keisri Maksimiani walitjuse ajal, kui ristirahwast kangeste taga kiusati, elas Nikomidia linnas üks suurt sugu noormees, nimega Ewlampius, kes ristiusku oli. Mõne teise ristiniimesega läks ta tagakiusajate eest ühte loopa, mis linna ligidal oli, warjule. Ükskord saatsid jeltšimehed teda linnast leiba ostma. Kui ta linna sisse läks, siis nägi, ta et linna wärawa külge keisri kätt, oli löödud, mis ristirahwast tappa kästis. Ewlampius hakkas, kõikide kuuldes, imestellema, et kuningas ise oma rüü

tühjendab ja kõige truimaid alamaid ära tappa laseb. Sest ristirahwas armastid oma kohuseks: funinga eest Jumalat paluda, wastutõrkumata kõik tema käsud täita, kui nemad mitte Kristuse seaduse wastu ei olnud ning wõisid, oma tajanduse ning ausa elu poolest, täieste hea ning truu alamate nime kanda. Mõned paganad kuulsid Gulampiusse sõnu ning warsti wiisid teda kohtumõistja ette.

Kohtumõistja püüdis Gulampiusst esiotsta lahke sõnadega wäärjumalaid kumardama meelitada. „Ära hukka oma noorust;“ ütles tema, „ära teuta oma ausad suguwõja. Kui sa funinga sõna kuuled ja jumalaid kumardad, siis pead sa kallid kingitused ja sure aunime saama, ning kõikide ees siin linnas au sees olema. Templite ukSED on lahti, tule minuga seltsis ning kummarda Jumalaid.“

Libeda sõnadega ning kawala tootamistega ei wõisina mind mitte minu Kristuse poolt ärapöörda, kostis noormees wahwaste. — Ennemine kuule sina minu sõna, wõta minu käest hea nõu wastu ning haka õiget Jumalat tundma, keda mina kummardan. Tema saab sulle mitte ajaliku ning tühja, waid tõstis ja igawest au andma; Tema anded on ülemaad, kui kõik maapealiste funingate anded. Seda Jumalat kummardan mina; Tema poole läkitan ma omad palwed. —

Kohtumõistja hakkas uueste teda maenitfema, pärast piinamisega ähwardama ning wiimaks käskis teda armutumal wiisil peksta. Gulampius kannatas rahuliste piinamised ära. Aga tema kindlus süitas ükspäinis weel rohkem kohtumõistja wiha põlema, kes kõige-hirmsamad piinamised wälja-wõttles ning

teda tultse raud sõela peale panna käskis. Ewlampius võttas juba surma, aga häkitselt tundis ta enese sees uut ja värsket rammu ning tõusis, kõikide imeks, terve ja wigata ülese. Smeliku wäge enese sees tundes, mis üle lomulik ramu oli, ütles ta piinajale, et ta tahab wäerjumala templi minna. Kohtumõistja sai rõõmsaks, mõtles, et ta wäerjumalatele ohwerdada tahab, ning wiis teda, hulga rahwajaatmisel, pagana templi. Seal seisis üks wäga kallid nikerdud kaju, kelle wastu Ewlampius need sõnad ütles: „Minu Issanda Jeesuse Kristuse nimel, käsin mina sind, teletu ja kurt wäerjumal, lange maha ja saa põrmuks.“ Ja sedamaid langes see nikerdud kaju puruks maha. Inimesed, kes seda nägid, hüüdsid: „Suur on ristirahwa Jumal!“ Aga kohtumõistja ei tahtnud mitte kõigewägewama Jumala sisse uskuda, waid käskis Ewlampirise uute piinamiste alla anda.

Ewlampiusel oli õde, noor tütarlaps, nimega Ewlampia. Kui ta kuulda sai, et tema wend Kristuse pärast piinamisi kannatab, siis läks ta ruttu kohtu kotta, pugest rahwa hulgast läbi, astus wenna juure ja hüüdis: „Eks üks ema ole meid ilmale toonud? eks ühe ainsa Jumala sisse ole ta meid uskuma õpetanud? miks pärast siis sina üksi Kristuse pärast kannatad, aga mina pean sest õnnest ilmajäema? miks pärast ei ole sina mulle sest teada annud, et meie oleksime wõinud piinamised seltsis wastuwõtta? Ka mina tahan oma Issanda ja Jumala pärast sura, ka mina olen ristiinimene!“ Pärast pööras ta ennast kohtumõistja poole ja ütles: „Olgu sulle teada, et ka mina olen Kristuse ümardaja. Kristus

on minu elu ja mina hinge rõõm, ning mina olen valmis Tema pärast niisamasugused piinamised ära kannatama, kui minu wend Ewlampius."

Kui kohtumõistja neid sõnu kuulis, siis läskis ta neitsikest wastu palet lüüja, pärast ühe keewa õli katla valmis panna, et mõlemad ristiinimesed senna sisse wisata. Ewlampius läks esimene katla sisse ning manitses öde mitte tema järele katla tulla, sest et Jumala abi ei saa neid mitte maha jätma. Ewlampius läks katla sisse. Aga Issand jahutas keewa õli ära, ning pühad kannatajad laulsid seal sees Jumalale kiitust. Kohtumõistja mõttles kange wiha sees mitmed uued piinamised wälja: laskis püha kanataja Ewlampiuuse silmad peast ärapista ja wiskas tema ning ka öe tulisse ahju. Aga Issand ei jätnud oma ustawaid teenrid mitte maha ning tegi kanged piinamised neile kergeks. Kui kohtumõistja nägi, et tema piinamised ei wõi Kristuse sulast ärawõita, siis mõistis ta neid surma nuhtluse alla Ewlampiuuse pea sai otsast äraraiutud, aga tema öde suri ise ära, enne kui timuka mõel tema külge puutus.

**Püha apostel Wilippus, üks neist seits-
mest diakonidest.**

11-mal Oktobril.

Pärast Issanda taewaminemist ning püha Wai-
mu maha-tulemist apostlite peäle, jäid apostlid mõ-

nets ajaks Jerusalemma. Iga pääw kaswis uskjate hull; nemad elasid kõik ühes meeles ja armastuses ning nendel oli kõik ühes. Igaüks müis oma wara ära ning tõi tema hinna apostlite kätte. Sellest üldisest warandusest anti iga ühele, mis kellelgi tarwis oli, nõnda et nende seas ei olnud ei waesid, ega rikkaid. Kui uskjate aru suuremaks kaswis, siis tõusid ka mõned segadused nende wahel. Apostlitel, kes Sumala sõna kuulutasid, ei olnud aega ristirahwa ajaliku elu tarwituisi talitada, seepärast kutsusid nad uskjad kokku ning andsid nõu seitse meest walitseda, kelle kätte oleks wõinud waranduse jagamise uskuda. Selle teenistuse peale said pandud mehed, kes püha Waimu ja tarkusega täidetud olid; nende nimed on: Tehwanus, Wilippus, Prokorus, Nikanorus, Timon, Parmenus ja Nikolaus. Neid pandi apostlite ette, kes nende pärast palwet tegid ja omad käed nende peäle panid. Need seitse meest said diakonideks nimetud. Üheteistkümnemal Oktobril peab püha Kristi fogudus püha apostli Wilippuse mälestust, kes üks neist seitsmest diakonidest oli.

Püha apostel Wilippus oli Kessaria linnast, Palestina maalt pärit. Diaconi ametis oli ta hoolikas kõik jeda täitma, mis tema kohus oli; aga warsti pidi ta tagasiusamise pärast Jerusalemmast ärapögenema. Juuda ruhwas, nähes, et uskjate hull, kõigi talistuste wastu pannes, ikka suuremaks kaswis, hakkasid Sumala fogudust kangeste tagasiusama ning wiskasid ülema-diaconi Tehwanuse kiwidega surmats. Siis läksid kõik uskjad, peäle kaheteistkümnne apostli, Jerusalemmast ära. Aga see tagasiusamine eli Sumala sõna wälja lautautamisele ükspäin

kasuks, seepärast et uskjad mitmes linnas armuõpetust kuulutama hakkasid, ning igal pool Sumal aitas neid Tema püha õpetust kinnitada. Kui püha Wilippus sai Jerusalemmast ära läinud, siis tuli ta Samaria maale ning kuulutas seal hoolega Kristust. Rahwas kuulis heameelega tema jutlust ning imestelles nende imetegude üle, mis tema tegi; sest tema ajas kurjad waimud wälja ja tegi haiged terveks. Tema jutluse pärast uskus suur hulk inimest Sumala sisse, ning teiste seas ka üks inimene, nimega Timon kes oma nõidusega Samaria rahwast imestellema pani. Tema lastis ka enmast pühast Wilippusest ristida. Kui apostlid Jerusalemmas kuulda said, et Samaria rahwas Wilippuse jutluse pärast olid Kristuse sisse uskunud, siis läkitasid nad senna Beetruse ning Joannese, et Wilippusele seal abiks olla; ning püha apostlite palwete pärast ja nende käte peäle panemise läbi, said kõik, kes uskikaks olid saanud, püha Waimu.

Jesand Ise juhatas apostlid, mis nad pidid tegema ning kuhu minema. Nõnda ütles ükskord Sumala Ingel Wilippusele: „wõta kätte ja mine seda teed, mis Kaatsa poole läheb.“ Wilippus kuulis tema sõna ning sai tee peal ühe Moora mehega kokku, kes Moora rahwa kuningaga emanda Randake suurisand ja kõige tema wara üle oli. Tema käia Jerusalemmas Sumalat kumardamas, sest sell ajal uskusid palju wõeramaa rahwast Moosese läsu õpetust. Tema istus tõllas ja luges Jesaja prohweti-kuulutamist ning nimelt seda kohta Jesaja raamatu 53-mast peatükist, kus tema wäga selgeste Kristusest räägib: „Tema on kui lammas wii-

dub tappa, ja otsekui tall wait oma niitja ees, nõnda ei ole tema oma suud mitte lahti teinud. Tema alanduse sees on tema kohus ära mõetud; aga kes võib tema elu ea üles rääkida, sest et tema elu maa peält ära mõetaks. (Jes. 53, 7. 8). Moora maa suurisand ei saanud aru, kellest prohvet räägib; aga Issand, nähes, et tema puhtast südamest tahab töt tundma saada, läkkitas temale imelikul wiisil abimehe. Püha Waimu juhutamise järele, läks Wilippus tõlla juure ning hakkas isandaga juttu tegema. Kui ta kuulis, et suurisand Jesaja raamatut loeb, siis küsis ta temalt kas ta mõistab seda, mis loeb: „Mina ei mõista mitte,“ kostis tema, „seleta fina mulle seda ära.“ Ta palus Wilippust enese juure tõlda istuda ja küsis, kellest prohvet räägib, — kas enesest ehk ühest teisest. Wilippus seletas warsti prohvetite sõnad ära ning kulutas selle isandale Kristusest. Tema pani Wilippuse sõnad hoolega tähele.

Selle aja sees jõudsid nemad ühe wee juure, ning isand ütles Wilippuse wastu: „Ennä wet! mis keelab, et mind ei peaks ristitama?“

Wilippus kostis: „kui sa usud kõigest südamest, siis võib see sündida.“

— Mina usun, et Jeesus Kristus on Jumala Poeg, kostis isand.

Tõld sai seisma jäetud, mõlemad mehed tulid tõllast wälja, ning Wilippus ristis Moora mehe ära, kelle peäle pärast ristmist Püha Waim tuli. Siis wõttis Jumala Ingel Wilippuse ära, aga isand läks oma teed rõõmuga edasi. Ta tõeste, mis võib suuremat rõõmu tuua, kui lunastliku ja elawasttegema tõe

kättesaamine? Peab arvama, et kui see Moorama suur-isand koju tagasi jõudis, siis muidugi kuulutas ta seal kõikidele oma tutvatele seda, mis ta Wilippuse käest oli kuulnud, ning sai sell wiisil esimeseks Ewangeliumi, (armuõpetuse), kuulutajaks Moora ehk Aitioopia maal.

Kui imelikul wiisil sai püha risti usuõpetus lajale lautud! Kui armulikult juhatab Issand neid, kes Teda tenida ihaldasid! Kui mitmel wiisil aitas ta neid! Nõndajama aitab Tema ka nüüd kõiki neid, kes puhtast südamest Tema tahtmist teada saada ning hoolega täita ihaldawad. Meil on nõnda sama, kui üksford Mooramaa suureisandale, Püha Kirja lugemise juures, Sumala abi tarwis. Palju on seal sees niisugusid asju, millest ka kõige targemad õpetud mehed ei wõi arusaada, sest inimese mõistus ei wõi Sumala suurust äramõista; aga neile, kes alanduse ja armastusega püha raamatute lugemist ette wõtawad, annab Sumal oma abi seda äramõista, mis neile tarwis on.

Pärast Mooramaa suureisanda ristmist sai püha apostel Wilippus imelikul wiisil Njoti linna wiidud, kus ta mitme rahwale Sumala sõna kuulutas. Pärast elas ta oma nelja tütriga, kellel prohwetikuulutamise and oli, Kesfaria linnas. Seal wõttis ta uskjaid wastu, ning meie loeme Apostlite-tegude raamatus, et ka apostel Paulus tema majas oli, kui üksford, Kesfariast läbi, Jerusalemma läks. Pärast oli püha Wilippus Lidia maal, Trallia linnas, Weike Aastias, piiskopiks, pööris palju inimesi Kristuse poole, tegi suuri imetegusid ja suri wana ea sees ära.

Püha Karpuse, Papiila ja teiste martrite mälestus, kes nendega kannatasid.

13-mal Oktobril.

Pühad martrid Karpus ja Papiilas olid Weike Aasia maalt, Pergami linnast, pärit, ning said noorest põlwest ristiusu seaduses ülestaswatud. Nemad näitsid kõige selle maa inimestele ühte kõrget kristliku elu ja heategude eesmärki, ning palju, kes nende ausat ja õiget elu nägid, pöörasid õige Jumala poole. Karpus sai pärast Wiatira (Biatira) linna piiskopiks walitsetud, aga Papiilas wõttis omale diakoni ameti.

Sell ajal tõusis kange ristirahwa tagakiusamine. Keiser Detsius läkitas ühe oma ustawa teenri, nimega Waleriuse, Weike Aasia maale, et seal ristirahwast usku ärasalgama sundida ning selle wastupanijaid surmata. Sai üks suur püha wõerjumalate auks seätud, ning kõigile Wiatira linna kodanikkudele käsk antud seda püha pidama tulla. Kui Walerius teada sai, et Karpus ja Papiilas ei olnud mitte püha pidama tulnud, siis käskis ta neid enese juure kutsuda ja küsis, mispärast nemad ei ole mitte tema käsku täitnud. Nemad kuulutasid, et nad õige Jumala sisse usuwad ja seepärast ei wõi mitte wäerjumalatele ohwrit tuua. Walerius käskis neid ahelate otjas, paganate naeruks, linna mööda wedada, mõteldes see läbi neid teiste filmade ees äratutada. Uga sellest ei tunnud ristiinimesed mingisugust häbi, sest nad teadsid, et häbi wäert on ükspäinäs autumad

teud, aga mitte nuhtlemine õiguse eest. Pärast seda kutsus Valerius mõlemad ristiinimesed enese ette ja hakkas neid libeda sõnadega väerjumalaid kumardama meelitama. „Kui mina poleks mitte näinud, et teie targad ning haritud inimesed olete,“ üt'ez tema, „siis poleks mina hakanud selle eest muretsema, et teid surmast päästa, waid oleksin teid otsekohe surmale äraannud, aga mul on teid kahju, ning ma soowin teile head.“ Pärast seda hakkas ta väerjumalate wäge ning tarkust kiitma, — et nende käest tulla hea ja rahuline elu kõige rahwale, et nende abiga olla Roomlased oma waenlaste üle suurt wõimust saanud: Aga ristiinimesed näitsid ilma kartuseta, et tema sõnad wale on, et väerjumalad ei olegi jumalad, et nemad ei wõi midagi teha, waid, et kõik teeb üksnes tõsine Jumal, see maailma Looja ning Arapeästja.

Valerius sai ristiinimeste peale wäga wihaseks, lastis nende wara ärariisuda ja neid endid Sardika linna saata, kuhu ta ka ise mõtles minna. Pühad mehed said hobuste külge kinni seutud ning Sardika linna saadetud, ilma et neid tee peal oleks puhata lastud. Aga nemad leidsid tröösti palwes, ning Issand Jumal, kes ikka oma ustawate sulaste wastu armuline on, ilmus neile nägemises ja kinnitas neid ses raskes teereisis.

Kui nad Sardika linna said, siis kutsus Valerius neid jälle enese ette ning kutsus neid Kristust ärasalgama sundida, aga see oli ilmaasjata. Nende püha meeste järele tuli Sardika linna ka nende truuteener, Agahwodor, kes ka ristiinimene oli ning oma isandaid wäga armastas. Valerius hakkas ka teda küsima ja maenitsema ning wiimaks andis lange pi-

namiste alla. See ustaw Issanda sulane suri piina-
jate hoopide all ära. Valerius käskis tema ihu
mahamatmata jätta, aga ristiinimesed mõtsid võsel
kannataja ihu ning matsid maha. Selle wahel rää-
kis Valerius Karpuse ja Papila wastu ja ütles:
„teie meeletu teener kannatas selle nuhtluse ära, mis
tema oma kangusega teenind oli, aga teie olete targad
ning haritud inimesed, eks teie ometi ei mõista, mis
teile kasuks on, miks tahate teie, nõndasama kui tema,
ära hukatud saada?“

— Sina nimetad teda meeletuks, kostsid risti-
inimesed, — aga meie arvates on tema õnaste
surnud, ning meie tahame ka Kristuse pärast surra.

Valerius käskis neid abelatega finni panna ja
Pergami linna wiija. Aga Issand Jumal ei jät-
nud oma ustawaid sulasid maha ja andis neile kind-
lust ja kannatust. Valerius kutsus Karpuse enese
juure ja ütles tema wastu: „jumalatel on sinu wa-
naduse pärast hale meel, ning nemad annawad sulle
jõudu, seeparast ole tänulik nende wastu ning anna
neile seda au, mis sinu kohus on neile anda. Minul
on kõigest südamest sind kahju, ma austan sinu wa-
nadust ja annan sulle head nõu; aga kui sinu kange-
kaelseks jäed, siis kuulutan ma sulle, et mina ei
jõua enam sinu wastupanemist ära kannatada.“

— Mina ei wõi seda heaks nõuks arvata, mis
walgusest pimedusesse ja elust surma wiib, — kostis
Karpus. Aga kui sa minu wanadust austad, nagu
sa ütled, siis usu minu sõna: mul on sinu hukatuse
pärast rohkem kahju, kui sinul minu kannatamiste pärast;
minu süda walutab nähes, et sina ilma asjata wäer-
jumalate peäle loodad, kes ei wõi sinu hinge igawe-

sest piinast peästa, seepärast et usil midagi wõimust ei ole.

Need armastuse sõnad ei teinud Waleriuse süüdant pehmemaks: ta käskis püha piiskoppi kangeste peksta ning piinata. Aga tema kannatas kõik kõikumata kindlusega ära, ning weel naeratas piinamiste ajal. „Mis sa naerata?“ küsis Walerius temalt kange wihaga.

— Mina olen rõõmus, et olen oma Issanda silma ees armu leidnud, kostis Karpus, — sest ma näen taewad lahti olewat ja oma Issandat Tema au sees paistwat.

Nõnda trööstis Issand oma sulast raske piinamiste ajal, ning tema, Jumala helduse ja taewõnuse peäle mõeldes, unustas oma walu ja haawad ära.

Pärast kange piinamist sai Karpus wangitorni wiidud ning Babilos ettekutsutud, kes niisama kindlaste oma usku tunnistas ning Waleriuse ähwardamisi ei kartnud. Issand kinnitas teda oma imelikuga ja andis temale wõimust imetegusi teha. Babilos puutus ühe pimedate inimese silmade külge ja hüüdis Jumala nime, ning sedamaid hakkas see pime nägema. See nägiaks saanud inimene ning kõik, kes seda imetegu nägid, hakkasid Issandat kiitma ning hüüdsid: „tõeste, suur on Kristuse wägi, ning Tema on see tõsine Jumal!“

Walerius laskis Babilat hirmsal kombel piinata; aga mingisugused piinamised ei wõinud tema kindlust ärawõita, ning Jumal läkitas temale nähtawal wiisil abi. Pärast sai ka Karpus ette kutsutud ning Walerius laskis mõlemaid ristiniimeisi mitmel wiisil piinata; aga kõik tema püüdmised ei teinud midagit

wälja, waid liispäinis selgemine näitsid, et Jumala abi püha kannatajaid toetab. Wiimaks käekis Walerius nende pead möegaga otsast äraraijuda. Kui pühad martrid nuhtluse paika said toodud, siis tõstsid nad omad käed üles taewa poole, palusid oma piinajate eest ning panid omad pead timuka möega alla. Ühes nendega sai ka Papiila õe, püha Agahwonika, pea ärarajutud. Püha Rogudus pühitseb ühel päawal püha Karpuse, Papiila, Agahwodori ja Agahwonika mälestust.

Waga Nikolai Swätoscha mälestus. I

14-mal Oktobril.

Mitmed selle raamatu lugejad on tähtjast linnast Riiewist kuulnud, kus Wenemaa kogudus algas; tema koobastest, kus mitmed pühad mehed alatilises palwes ja waewanägemises on elanud. Kuulus Petsärski klooster on umbest nende koobaste peäle. Tema asutajad olid wagaq Antonius ja Weodosius (Teodosius), kes suurewüürsti Swätoslawi ja Isjaslawi abiga, teda ühe hea korra peäle seadsid. Seal elas mõned head aastad Swätoslawi pojapoeg, Nikolai Dowidowitsch, liht munga põlwes, ning säitas suurt alanduse eesmärki.

Omast noorest põlvest hakkas õnnis Nikolai seda järelemõtleva, kuidas kõik asjad siin ilmas ennast muudavad ja mööda lähivad, kuidas terwed rahvad ning kuningriigid ärakauavad. Seepärast armas ta tarwis olewat kõigest jõust taeva riigi vastu ennast valmistada, mis üksi igavene on, ning kuhu Issand, tahab kõiki vastuvõtta, kes Teda armastavad. Õnnis Nikolai jätis rikka ning rahulise elu maha pögenes Pjetserski kloostris, pani liht munga riided ümber ning hakkas piha elu elama.

Kloostris võttis ta kõigeraskemad tööd enese peale. Tema talitas kõõkis, kandis wet ja puid, tegi tööd, kui liht töömees. Kui tema wennad, würstid Issjaflaw ja Vladimir, sest kuulsid siis said nad väga pahaseks ja tahtsid wägisi Nikolai sest raskest tööst lahti lööma sundida. Aga tema palus neid silma weega, et nad selle asja juures temal takistust ei teeksid, ning oli kolm aastad kloostris walitsuse sõnakuulmise all. Pärast sai tema kloostris wärawa wahiks pandud, kust ta üksnes kiriku teenistuse tunnil lahkus. Pärast seda oli tema sööma tua teenriks, ning talitas suure alanduse ja rõõmuga teisi munga wendi, kui nemad söömalaual istusid. Nõnda elas ta üheksa aastad kloostris. Pärast pidi ta, igumeni käsu järele, oma kelliasse minema ning seal elama, mitte kellegiga kõnelema, waid ükspäinis oma hinge õnsuse eest hoolt kandma. Rõõmuga täitis tema ka seda käsku, aga ei jätnud siiski tööd maha. Tema ehitas oma kella ümber rohuaja. Tema oli alati töös ning ühtepuhku luges seda palwet: „Oh Issand Jeesus Kristus, Jumala Poeg, heida armu minu peäle.“ Toitu pruukis ta väga pisut. Aga kui sugulased

temale raha ja muud kingitust saatsid, siis jagas ta waid kõik tekijatele ja santidele, ehk pruufis kirikute ilustamiseks ja raamatute ostmiseks.

Üks tark arst, nimega Beeter, kes enne õnna Nikolai juures elas, kui ta alles wiinsti põlmes oli tabtis ka tema järele kloostri minna; aga kui ta oma isanda waesust ning waewanägemist nägi, mis ta hea meelega enese peäle oli wõtnud, siis läks ta sealt ära ning hakkas jälle wana wiisi elama, aga sellegipärast käis ta sagedaste oma isandat vaatamas. Tema ütles sagedaste õnna Nikolai wastu: „Sina kurnad tööga oma ramu ära; mõtle oma terwise peale: Issand ei nõua meie käest seda, mis üle meie jõu on; sina teed munkadele tööd, kui üks päinis ori. Sina ei ole mitte niisuguse eluga harjunud; sina, kes maastmadalast oled rikkuses ja ellitamises kaswanud, ei wõi mitte seda puudust ära kannatada! Enne olid sull kõikisugused mekkivad ja magusad söömad, aga nüüd sööd sa üksnes kuiwa leiba ja maa juuri! Sind teenisid rikkad bojarid (suured isandad), ning neil kõigil on omad rahulikud majad, aga sull ei ole seda kohta, kuhu sa oma pea wõiksid panna. Waata oma wendade peale, kui suures mures nemad sinu waewanägemise pärast on; mitte ükski würost ega bojaringi ei oleks tabinud niisugust waesust ja puudust kannatada.“ Püha Nikolai kostis alandlikult, niisugune waewanägemine on tema hinge õnnejuuks tarwis, et tema tänab selle eest Jumalat. Selle wägi, apostli Pauluse sõna järele, nõbruses tegew on, et igal ühel on oma koorm, ja, et wennad peawad mitte tema pärast muretsema, waid eneste ja oma würosti ameti eest hoolt kandma; et

fui würestid ning bojarid senni ajani ei ole Kristuse pärast waewa näinud, siis tahab tema see esimene nende seas olla ja oma eluga teistele head eesmärki näidata.

Kui õnnis Nikolai haigeks jäi ning arst oma rohtudega tema juure tuli, siis iga kord leidis ta teda juba terve olemat. Aga ükskord jäi arst ise haigeks, ning õnnis Nikolai tegi teda oma palwe läbi terveks.

Warsti pärast arsti terveksaamist, kutsus õnnis Nikolai teda enese juure ja ütles: „Wend Peeter, minul olets wäga hea meel olnud, kui sina ennast laseksid mungaks pühitseda. Ole minu waewanägemise pärija ning minu elu-wiiside ülleshoidja. Kolme kuu pärast juren mina ära.“ Kui Peeter neid sõnu kuulis, siis sai ta wäga kurwaks, heitis põlwilt maha ja hüidis: „Minu isand ja heategia, mis saame meie ilma sinuta tegema? Kes saab waeste ja õnnetumate abimees olema, kelle eest sa alati hoolt kandsid? Kes saab nende eest seisma, kellele ülekohut tehakse? Sina tegid mind oma palwe läbi haigusest terveks, palu Issandat, et Ta sulle elu päiwi jätaks, sest sinu elu on mitmel tarwis. Ütle mulle, kelle käest oled sa oma surma ligitulemisest teada saanud? Kui inimestelt, siis saagu ennemine minu, kui sinu elu wõetud; kui Issand on sulle awaldanud, siis palu Teda, et mina enne ärasureksin. Mis pean ma ilma sinuta tegema? Sina tahad, et mina sinu waewanägemise pärija oleksin, aga sinul ei ole enam muud, kui seesinane totirije, mis sees sind hauda pannakse. Mina ei mõista mitte sinu wiisi waewa näha, ja ihaldan ennemine sinu asemel ärasurra.“

Püha Nikolai püidis mitmel viisil oma ustawat arsti trööstida. Pärast läks ta temaga koopa ja hakkas omale firstu tegema. Laudi kokku lüües, ütles ta arsti wastu: „kumb meitest seda kohta rohkem armastab?“ Peeter kostis silma-weega: „mina tean küll, et kui sina Sumalat paluksid, siis jäeksid sa elama, aga mind paned seije.“ „Sündku situ tahtmine,“ kostis Nikolai, „aga parem on, kui meie enne seltsis palwet teeme; sina pead mungaks heitma.“ Peeter ei waidlenud enam wasta, warsti laskis ennast mungaks pühitseda ning kolm kuud palus ja nuttis oma pattude pärast. Püha Nikolai trööstis teda ja ütles: „kas sa ehk tahad, et ma sind enesega seltsis pean wõtma?“ Kui kolm kuud said mööda läinud, siis õnnis Nikolai ütles: „Sõber Peeter, ole walmis!, sest kolme päewa pärast pead sa, nõnda kui sa oled ihaldanud, siit ilmast lahkuma.“ Peeter wöttis Sumala armu, ning kui see aeg kätte tuli, heitis woodi ja andis rahulikult oma waimu Sumalale.

Pärast seda elas püha Nikolai weel kolmkümend aastad, ning pruukis kõige selle aja waewanagemises ja palwes ära, mis eest teda tõeste pühaks wõib nimetada. Kui ta ära suri, siis tulid kõik Riiewi linna rahwas tema ihule au andma ja temalt eespalwet paluma. Kõige rohkem nuttis tema wennad, würstid Isjaslaw ja Wladimir. Nemad palusid igumenit selle risti omale saata, mis püha Nikolai oli oma rinna peal kannud, ning kinkisid tema mälestuseks floostrile palju kulda. Warsti pärast seda jäi Isjaslaw raskete haigeks, igumen saatis õnna Nikolai jämeda willase riide temale. Suurwürost pani

selle riide enese ümber ning warsti tundis haiguses ker-
gitust. Pärast seda hakkas ta alati seda riiet kandma.

Õnnis würist, kes nõnda palju oma elu ajal
oli waewa näinud, saab ka meie eest paluma, et
Issand meid aitaks kõik oma ametite kohused alan-
dlikult täita ning puudused ja kurbused kannatlikult
ära kanda, mis iga inimese elus wõiwad ette tulla.
Kõigile ei ole antud kloostris elada, aga
igakuks peab püüdma meie Issanda ja Õnnistegia
Teesuse Kristuse õpetuse ning käskude järele oma elu
seada.

Püha launataja, Sõapealiku Longinuse, mälestus.

16-mal Oktobril.

Püha Ewangelist Mateus jutustab, et kui
pealik, kes meie Issanda Teesuse Kristuse ristisurma
ajal, Tema risti juures wahis oli, ning pärast
Õnnistegia wiimist hinge heitmist, seda kõige loomuse
kõikumist ja wärisemist nägi, siis on tema suure
hirmuga hüüdnud: „Tõeste, Seesinane oli
Sumala Poeg! Selle pealiku nimi oli Longinus.
Mõned jutustawad, et üks were tilk, mis Õnnis-
tegia läbipistetud küljest wälja jooksis, on tema
wigaste filmade peale langenud ning neid terweks teinud.

Pärast Onnistegia mahamatmist, oli Longinus ka Issanda haua juure wahti pandud, ning sai Kristuse imeliku üles tõusmise tunnistajaks. Pärast seda hakkas ta kahe teise sõamehega, kes temaga olid, kindlaste Kristuse sisse uskuma. Aga kui ülemadpreestrid ja wanemad sõameestele selle eest raha pakkujid, et nemad räägiksid, nagu jüngrid oleksid Jeesuse Kristuse ihu ära warastanud, siis Longinus ei wõtnud mitte raha wastu, waid tunnistas, et Kristus oli üles tõusnud. Pilatus ning Juuda rahwa ülemad said selle eest Longinuse peale väga pahaseks, kõige rohkem weel seepärast, et Longinus teiste sõameeste ülem oli ning ka keisrile mitte tundmata. Nemad püüdsid mitmel wiisil teda ära huffata, aga tema põgenes nende eest ära ning jättis sõateenistuse maha. Tema laskis ennast oma kahe seltsimehega ristida, elas natukese aega Jerusalemmas, aga pärast läks Kappadokia maale ja kuulutas seal hoolega Jumala sõna. Wiimaks läks Longinus oma isa mõisa ja elas seal paastumises ning palwes.

Kui Juuda rahwa ülemad sest kuulda said, et Longinus hoolega armuõpetust kuulutab, siis palusid nad Pilatust kaebtuse kirja Longinuse peale keisri kätte saata, — et tema olla oma woliga wäeteenistuse maha jätnud ning rahwast keisri wastu mässama ajada. Tingedad ristirahwa waenlased püüdsid kõigest jõust nõnda langet kaebdust tõsta, et keiser Tiberius oleks lasknud Longinuse ning tema seltsimehed ärähukata, mis neil wiimaks ka lorda läks.

Warsti said sõamehed Jerusalemmast Kappadokia saadetud neid äratapma. Sõameestele sai käsk antud, et nemad kellegile ei ütlesid, mis tarwis nad

Rappadafia lähewad, et Longinus sest teada ei saaks ja nende eest ära ei põgeneks. Aga püha Longinusele oli juba Jumalast ettenäidetud, et tema surma tund ligi on, ning tema, mitte surma kartes, tuli ise sõameeste juure, kutsus neid lahkest oma majasse ning andis neile süüja; aga korraga ei annud ta oma nime mitte teada, waid lubas teisel päawal neile Longinuse maja näidata. Kui sõamehed olid hästi wiina wõtnud, siis rääkisid nad juobnud peast lahke peremehele ülesse, et keiser on käsu annud Longinuse ning tema kaks seltsimeest äratappa. Kui Longinus kuulda sai, et mitte tema üksi ei olnud surma nuhtluse alla mõistetud, siis saatis ta oma seltsimeeste järele, aga ise palus kõige õõ Jumalat. Kui homik kätte tuli, siis läks ta wälja oma sõbrade wastu, hakkas ümber nende kaela ja ütles: „Meie peasemise tund on kätte tulnud, meie peame seltsis Issanda Jესuse Kristuse ette minema, keda meie Tema kannatamise, surma ning mahamatmise ajal nägime, ning kelle ülestõusmise tunnismehed meie olime, — nüüd saame meie Teda kõige Tema au sees näha.“ Pärast seda läksid nad kõik kolmest sõameeste juure ning palusid warsi seda täita, mis neid oli kästud. Sõamehed panid seda wäga imeks, ei tahtnud esiotfa nende sõnu uskudagi, wäga wastumeelt oli ka neil seda inimest äratappa, kes neid nii lahkest oli wastuwõtnud. Aga Longinus palus ilma aja wiitmata keisri käsku täita. Tema jättis kõik oma pere rahwa Jumalaga, pani surnu riided oma ümber, ütles kuhu tema ihu peab maha maetud saama; pärast hakkas oma seltsimeeste ümber kinni, palus nendega seltsis Jumalat ja pani oma pea mõega alla. Kõikide

kolme sõbrade pead said otsast ära raijutud. Longinuse pea sai, Pilatuse käsu järele, Jerusalemma müürid ja linna taha maha visatud.

Mõne aja pärast jäi üks Kappadokia naene pimedaks. Raua aega, aga ilma kasuta, pruukis ta arsti rohtusid ning viimaks võttis nõuks Jerusalemma minna ja seal püha paikade juure Jumalat paluda. Kui ta Jerusalemma sai, siis jäi tema ainus poeg raskete haigeks ning suri varsti ära. Selles üpris väga suures kurbuses nägi see naene unes püha Longinust: ta lubas temale tema poja õnjust näidada ja ka tema silmad terveks teha. See õnnetu naene otsis püha Longinuse pea ülesse, ning, kui ta temasse sai puutunud, siis hakkas ta sedamaid nägema. Tema mattis püha Longinuse pea ühes oma poja ihuga maha ning sai jälle imeliku nägemise läbi trööstitud. Tema nägi unes, et püha Longinus, kui armastaja isa, tema poja ümber kinni hakkas ja tema (naese), vastu ütles: „ära nuta, waid tröösti ennast, waata, kui rõõmus sinu poeg on.“

Seft ajast saadik, ei nutnud see õnnetu naene enam, tema läks oma sündimise paika tagasi, kiitis Jumalat ja ütles: „Mina olen, mitte ükspäinis ihuliku, waid ka waimuliku nägemist leidnud; ma ei taha enam oma poja pärast kurbastada, ma nägin, kui rõõmus tema taewas prohwetite ja martrite seas on. Tema on, kui Longinuse jünger, ühes temaga Issanda juures ning ka ühes temaga hüiab: „Tõeste, Seesinane oli Jumala Poeg, on ning saab olema, ja Tema riigil ei saa igaweste otsa olema.“

Püha Apostli ja Ewangelisti Luka mälestus.

18-mal Oktobril.

Peale kaheteistkümnne apostli, kes alati Jeesuse Kristuse järel käisid, walitses tema weel seitsekümmend jüngrit ning läkitas neid mitmesse linna ja alewisse armuõpetust kuulutama. Issand ütles: „leikust on palju, aga töötegijaid pisut; see pärast paluge leikuse Issandat, et Tema töötegijaid oma leikusele wõtaks wälja ajada. (Luk. 10, 2.) Leikuseks nimetab Õnnistegia inimeste südamid, mis peawad ümberpöördud saama, lõikajateks ehk töötegijateks — Sumala sõna kuulutajaid, aga lõikuse Issand on Sumal. Õnnistegija Ise õpetas oma seitsekümmend jüngrit, rääkis neile, kuidas nad peawad õpetama ja haigid terweks tegema, mitte oma elutarwituste pärast palju muretsema ning endid kogoni inimeste ümberpöörmise tarwis ära andma. Kui jüngrid Õnnistegijale rõõmuga juttustasid, et nemad Tema nimel imetegusid teewad, siis kostis Kristus neile: „ärge olge seepärast rõõmsad, et teil niisugune meelewalgus on, waid, et teie nimed on taewas ülespandud.“ (Luk. 10, 20).

Püha Lukas oli ka nende seitsemekümne jüngri seas. Wanad kirjad jutustawad, et tema Antiochia linnast pärit olnud, kus ta maast madalast arstimise ning maalimise ametit oli õppinud. Üksford juhtus ta Jerusalemmas olema ning Õnnistegia jutlust

Sell ajal, kui apostlid armuõpetust kuulutasid, oli püha Lukas apostli Pauluse seltsimeheks ning reis-
 sis temaga ka Rooma linna. Apostlite tegude raamatus, mis püha Lukas on kirjutanud, jutustakse seest
 teerijast. - See raamatus on üleüldise apostlite elulugud, **Sunnistegia** taevaminemisest fenni kui apostli
 Pauluse Rooma tulemiseni, ülespandud. Roomast
 kirjutas Paulus ristirahvale raamatuid, kus sees ta
 ka Lukas meele tuletab, teda auusaks arstiks ja
 wennaiks nimetab teda kõigeist kogudusest kii-
 d etakse. (Kol. 4, 14; 2 Korint. 8, 18). Wana aja
 kirjadest teame meie, et Lukas Roomast Egiptuse
 maale läks, ning seal Wiva (Leberi) linnas ristiusu
 koguduse asutas, mis pärast oma liikmete hulga ja
 pühaduse poolest kuulsaks sai. Tema nägi Egiptue
 maal palju waewa, armuõpetust kuulutades ja koguduisi
 kuulma. Issanda sõna wäge tundes ja Tema ime-
 tegusid nähes, hakkas ta Tema sisse uskuma ning
 heitis Tema jüngriks. Temale, ühes teise jüngri
 Kleopaga, ilmus **Sunnistegia** pärast oma ülestõus-
 mist Emmause tee peal. Nemad olid juba Issanda
 ülestõusmisest kuulnud, ning ajasid teine teisega Temast
 juttu. Häkitjelt tuli Kristus Ise, lihtteekäija näul,
 nende juure, tegi nendega juttu ja hakkas Püha Kirja
 neile seletama; pärast läks ta nendega ka majasje,
 istus sööma laua taha, ning sellamal minutil, kui
 Ta leiba õnnistas ning murdis, tundsid jüngrid oma
 Jumaliku Õpetaja ära. Aga Tema kadus häkitjelt
 nende silmade eest ära. See oli jüngritele imeks ning
 rõõmuks ja nemad ütlesid teine teise wastu: „eks
 meie süda meie sees ei põlenud, kui Ta meile
 kirja seletas.“ (Luk. 24, 32.)

asutades. Tema, kes ennegi arst oli, parandas seal mitte üksipäinis ihu tõbesid, waid ka hinge hädaft.

Peale Apostlite-tegude raamatu, kirjutas püha Lukas weel Ewangeliumi, miksparast teda ka Ewangelistiks hüitakse. Tema Ewangeliumi esimestes peatükkides, on need sündinud asjad ülespandud, mis Snnistegia sündimise eel olid, nõnda kui: Kristia Joannese sündimine, kõige pühama Neitsi Maria kuulutamine ning tema wõerusel käimine Elisabeti juures, miss wiimne Mariat, Püha Waimu juhatamise järele, Issanda emaks nimetas.

Peale selle, et püha Luukas üks Jumalast juhatud Ewangeliumi lugude kirjutaja, hoolikas armuõpetuse kuulutaja ja tark arst oli, — peale selle on temast teada, et ta ka esimene püha kujudemaalija oli olnud. Wanad kirjad tunistawad, et tema on kaks kaju maalinud: ühe peal olnud püha Neitsi Maria ning Inmalik Lapsukene tema süles, teise peal olnud apostlid Petrus ning Paulus. Nõnda on püha Lukas selle tulusa asja — püha kujudemaalimise hakatuse teinud, Jumala Oma ja kõikide Pühade auks,

Pärast waewalist ning õiget elu, sai püha Apostel 80 aastat wana olles, Kristuse nimepärast ära surmatud.

Kui keiser Konstantsius, kuulsa Konstantini poeg, nendest imeasjadest kuulis, mis püha Apostli hana peal sündisid, siis ihaldas ta tema mädanemata ihu Konstantinopoli linna tuua. Seal sai ta suure auga wastu wõetud ja püha Apostlite kiriku pandud, kus ka püha apostlite Andrease ja Timoteuse ihud magawad. Seal juures sai üks kuninga nõuandja imelikul wiisil tõbest terweks.

Waga Hilarion, see Suur.

21=sel Oktobril.

Waga Hilarion oli üks neist kuulsatest kõrbe elanikest neljandamal aastajal. Sell ajal oli inimeste seas väga pruugitam viis kõrbedese ning tühja paikadese ärapõgeneda, et seal Issandat teenida. Tagasiusumised paganate poolt olid juba otsalõpetud, aga sellegi pärast oli palju inimesi, kes hea meelega martrite wiisi elada ihaldasid, kõrbes puudust kannatades ning waewanähes. Mitmel nende seast oli siiu ilmas väga palju head loota: palju oli nende seast suurtsugu ja rikkaid inimesi; aga nemad jätsid hea meelega maailma au maha, ning tahtsid, armastuse pärast Jumala wastu, waewa näha, üksikut ja waest elu elada. Niisugused eesmärgid olid paganatele väga tulujaks õpetuseks, sest need näitsid neile, et kõik maailma head on kõrgemate, waimulikude asjade kõrwas koguni tühiised. Mõned kõrbe elanikud elasid koguni üksikut elu, mõned jälle heitsid seltsidese, kelle üle väga kanged seadmised walitsesid. Nemad heitsid kõik maailma head ja ka oma eneste tahtmise koguni ära ja püüdsid kõik oma mõtted Kristuse sõnakuulmise alla anda. Esimeseks kõrbe elanikuks ning munkade seaduste asutajaks arwatakse waga Antonius, Suurt, kes neljandamal aastajal elas; waga Hilarion, Palestina maalt, oli tema jünger.

Waga Hilarion sündis Palestina maal, Ratsa linna ligidal. Tema wanemad olid paganad, ning

aatfid teda Aleksandria linna, Egiptuse maale, kooli. Seal sai poisikene ristiusu seadust tunda, hakkas Kristuse sisse uskuma ja laskis ennast ristida. Tema sai Antoniuusest kuulda, kes oma püha elu poolest kuulus oli, ning, temalt õpetust ihaldades, läks ja elas mõne aja tema juures, püidis tema wiisi waewa näha, kangeste paastuda ja Jumalat paluda. Kui ta pärast oma isamaale tagasi läks, siis ei leidnud ta enam wanemaid elus olemat. Wanematest järelejäänud warandust jagas ta kahte jause: ühe jau andis sugulastele, — teise waestele, aga ise walitjes enesele waesuse ja hakkas Majumi linna ligidal kõrbes, mere ning järwe wahel elama. Tema andis ennast koguni palwe tarwis ära ja kannatas kõik sugusid puudumisi. Mõne aja pärast läks jutt tema pühast elust ümberkaudu lajale, ning mõned wagad inimesed hakkasid tema ligidal elama, püidsid tema etuwisidest õppida ja tema õpetust kuulda, sest Hilarion oli siis juba oma juure waimuliku tarkuse poolest kuulsaks saanud. Jumal austas teda ka meelewällaga imetegusid teha, haiged said tema palwest ning kae külgepuutumisest terweks. Nende imetegude pärast pöörasid palju paganaid Issanda poole. Waga Hilarion õpetas neid tajanduse ja armastusega uing sai warsti niisama suguseks hoolikaks munga elu juhatajaks Palestina rahwale, nagu Antonius Egiptuse rahwale oli. Igal pool, kus üks klooster sai asutud, paluti Hilarioni käest õnnistust! igal poole, kuhu tema ial läks, tuli rahwas tema järele, tema suust lunastuse sõnu kuulda ihaldades. Tema jungrite hull kaswis iga pääw suuremaks, nõnda et warsti sai juur klooster ajutud, kuhu rahwas hul-

ga kaupa käima hakkasid. Haiged tulid waga Hilarioni käest termist saama, würsid, suuredisandad ja piiskopid temalt nõu paluma. Miisugune au ning lugupidamine oli alandliku kõrbe elanikule, kes juba elatand inimene oli, koormaks. Sagedaste õhkas tema, oma endist üfsikut elu takka tahetsedes, ning, kui jüngrid emalt tema kurbduse pärast küüsid, siis kostis ta neile: „mina nutan ja õhtan sellepärast, et olen jälle maailma tagasi läinud; mina olen siin oma tasumise kätte saanud, sest kõik Palestina maa austab mind, ning ka siin kloostriis hüitakse mind isandaks kõikide teie üle.“ Jüngrid, kartes, et tema salaja nende juurest ärapõgeneda tahab, hakkasid tema järele wagtima. Tõeste, temal oli nõu Palestina maalt ärapõgeneda, mis peale ta ka Sumalalt ühe ilmutamise läbi finnitust sai. Seepärast wöttis ta mõned kloostriwennad enesega ja põgenes kloostrist ära. Mitu tuhat inimest saatsid teda nutuga teele, aga ei tohtinud teda tagasi hoida, sest Hilarion ütles neile, et ta Sumala käsu järele ära läheb. Tema käis Babeli ja Pelusia maal, ning wiimaks hakkas selle koha ligidal elama, kus waga Antonius oli elanud ja hiljaaegu enne seda ära surnud. Aga ka seal said rahwas temast warsti teada, hakkasid hulga kaupa tema juure käima ja temale suurt au andma. Siis jättis Hilarion kõrbe elu maha ja läks jälle reisima.

Meie ütlesime juba, et Hilarion läks ühe isääraliku Issanda ilmutamise järele reisima, ning selle reismise läbi hoidis Sumal teda armulikult waensaste wiha eest. Julian, keisri Konstantini wenna poeg, wihtas ristirahwast, ning kui aujärje

peale sai astunud, hakkas neid tagasiujama. Kui ta kuulda sai, et Hilarion palju kõrbe elanikkusid enese ümber kogub ja hoolega Sumala sõna kuulutab, siis andis ta käsu tema kloostri maha kiskuda ja teda ennast ära-tappa. Esimene käsk sai küll täidetud, aga Hilarioni ennast ei leitud mitte ülesse: tema oli sell ajal kõrbes.

Pärast Juliani surma, ei läinud Hilarion euam oma kloostri tagasi, vaid oli järele jäenud elu aja reisimas. Tema käis mitmed maad läbi, jäi üks-päinisi nende kohtadesse seisatama, kuhu kõne temast ei olnud ulatanud. Aga igal pool hakkasid inimesed teda, tema imeliku elu ja imetegude pärast, mis ta Sumala väega tegi, austama ja temast väga suurt lugu pidama. Siis jättis ta warssi selle koha maha, kus teda austama hakati. Nõnda elas ta mõne aja Sitsiilias, pärast Dalmatsia maa linnas, Epidawris ning wiimaks Kreeta saares, kuhu ta 70 aastat wana olles, ära suri. Kui ta oma surma tundis ligi tulewat, siis kinkis ta selle Ewangeliumi, mis ta oma käega oli kirjutanud, ning omad kehwad riided, oma armsa jüngrile. Muud warandust temal ei olnud.

Pärast wiis tema jünger Issihius tema luud-kondid Palestina maale. Hulga rahwa saatmisel said nad Majumi kloostri wiidud, ning nende juures sündisid suured imeteud.

**Mälestuse püha kõige pühama Jumala-
sünnitaja kuu auks, mis Kasanis
on leitud.**

22-sel Oktobril.

Püha mis 22-sel Oktobril peetakse, tuletab meile ühte väga tähtjat meie isamaa sündinud lugu meele. Pärast kahte wale Dimitrijt ning Wassilij Swanowitschi Schuisikij lühikest walitjuse aega, ei olnud meil Wene riikis kuningat. Kõik olid seestpidiste segaduste ja riidude pärast suures hädas. Isamaa waenlased püüdsid nende segaduste ajal Wene riiki Poolakate alla heita. Poola kuninga, Sigismundi poeg, Wladislaw, sai kuningaks kuulutud ning Poolakad walitjesid kui peremehed Moskwas ja wotsid oma kuningat suure jõawäega senna tulewat. Aga see üleüldine wiletsus sündis kõiki ühest nõust waenlaste wastu hakkama. Elatand patriarh, Hermogen, saatis omad kirjad kõikide linnadesse ja kutsus kõiki õige usu eest seisma. Igal pool loeti wainustawalt tema kirjasid ning walmistati sõtta. Kui Poolakad sest teada said, siis heitsid nad patriarhi wangi torni, kus ta, isamaa peastmise pärast paludes, nälga ära suri.

Patriarhi palwe sai Jumalast kuulda wõetud. 1612, kutsus Nišhuuj Nowgorodis liht kodanik Kosma Minin, linna kodanikud kofku ja andis neile nõu oma elu ning waranduse isamaa peastmises äraanda. Kofku korjatud jõawägede ülemaks sai würst Põharskij ning kõige Wenemaa wäljawalitjetud meheks

nimetus. Minin oli alati temaga, aitas teda oma nõu ning teuga, lepitas würostisi ja bojarisi, kui need tüülsesse läksid, ja püüdis isamaale igapidi kasuks olla. Teiste linnade sõjawäed said esiteks Jaroslawi linna kokku kogutud, kus kõik feld sai walmis pandud, et Poolakaid Wenemaalt ära ajada.

Augusti kuus tuli würost Posharsky Moskwa alla. Üks poola wäeülem, nimega Hotkewits, põgenes, warssi Ledwa maale ära, Aga Moskwa Kremlis panid Poolakad weel kaua aega, oma pealiku Struszi juhutamise all, vastu. Wiimaks Oktobri kuus, pidid nad linna Wenelaste kätte andma. Würost Posharsky kandis Jumala Oma fuju, mis Kasanis oli leitud, alati enesega. Selle fujuga astusid Wenelased, 22-sel Oktobril 1612 aastal, Kremlis sisse. Kui, pärast Poolakate wäljaajamist, Mihail Weoderoitsh Romanow walitsuse kapi oma kätte sai ning Wene riik rahu leidis, siis sai selle Jumala Oma fuju auks mis Kasanis oli leitud, faks forda aastas püha featud: tema leidmise päawal, 8-mal Julil ning 22-sel Oktobril, mill Poolakad Moskwest wäljaaetud said.

Mõne aasta pärast sai Kasani Jumala Oma fuju auks uus firif, niidne Kasanskii Sobor, pühitsetud, mis Nikolsky uulitsa nurga peal on. Senna sisse sai ka nimetus Jumala Oma fuju wiidud. Selle fuju mälestuse püha sai esioisa üksnes Moskwas peetud, aga kuningas Aleksei Mihailowitshi walitsuse ajast hakkati teda üle kõige Wene riigi pidama.

Püha apostel Jakobus, Issanda wend.

23-mal Oktobril.

Püha apostel Jakobus oli Jofepi, püha Neitsi Maria kihlatud mehe, poeg, ning seepärast nimetatakse teda Issanda wennaks. Teda ei pea mitte Jakobuse, Alweuse pojaga segama, kes kaheteistkümmne jüngri seast oli, ei ka Jakobuse, Sebedeuse pojaga, Ewangelisti Joannese wennaga. Jakobus, Issanda wend, sai weikeseks Jakobuseks nimetud ja oli seitsmekümmne jüngri seast. Tema oli Jerusalemmas piiskopiks ning kirjutas raamatu, mis Testamentis Jakobuse ramatu nime all teada on.

Kui Jofep kõigepuhutama Sumalafünnitajaga ning Sumaliku Lapsufesega, ingli käsu järele, Egiptuse maale põgenes, siis läks ka Jakobus nendega. Pärast, kui Issand Juuda maal Eunnast awaldas, hakkas Jakobus Tema sisse uskuma, — et Tema on Sumala Poeg ja maailma Lunastaja, ning heitis tema jüngriks. Apostel Paulus tunistab, et Issand on, pärast oma ülestõsmist, Eunnast Jakobusele iseäranis näitnud (1 Korint 15, 7).

Pärast Püha Waimu mahatulemist, jäi apostel Jakobus ühes teiste apostlitega Jerusalemma, püüdis nõndasama, kui teisedki, Sumala sõna lajale lautada ja sai Jerusalemma piiskopiks pandud. Tema elas seda kõige kassinamat elu, paastus kangeste ning palus ühtepuhku Sumalat. Tema waga ja jumalafartliku elu pärast austasid teda ka uskmata inimesed,

ning kõik Jerusalemma rahvas nimetasid teda õiglasteks. Temale üksi sai luba antud igal ajal, päeval ja öösel, Jerusalemma templi kõige pühama sse pääminna, kus Juuda rahva ülemad preestrid üksnes ükskord aastas käisid.

Kui pühad apostlid paganatele armuõpetust kuulutama hakkasid, siis tõusis waidlemine Juuda rahwa seas, kes ristiusku olid vastu võtnud. Mitmed nende seas olid suurelised sellepärast, et nemad Jumala äravalitsetud rahwa seas on, kellele Issand, Moosese läbi seaduse andis, ja ütlesid, et paganad, kui tahtwad lunastud saada, peavad esite Wana Seaduse käsu-õpetuse vastu võtma ning Juuda rahwa väljaspidised kombes pidama; ilma selleta ei wõi nemad ristmist vastu võtta ning ristiniimesteks saada. See waidlemine tõusis Antiokias, kus apostel Paulus paganaid ristiusku pööris. Siis läkitasid Antiohia ristiniimesed Pauluse ja Barnaba Jerusalemmast nõu küsima. Uskjad tulid Jerusalemmas, Jakobuse kutse järele, kokku ning mõistsid ühel meelel: paganad, kes ristiusku olid vastu võtnud, Juuda rahwa väljaspidiste kombes pidamisest lahti, selle põhja peal, et kõik ühte wiisi üksnes Issanda Seesuse Kristuse armu läbi õnsaks saavad. Selle Jerusalemma Sinoodi mõistmise järele, saidwad Juuda rahvas ning paganad ühe wäeri peale arwatud, ning sai awalikuks tehtud, et kõik ühte wiisi usu läbi Kristuse sisse wõiwad õnsust kätte saada. „Püha Waim ja meie oleme heaks arwanud“ (Ap. teg. 15, 28), nõnda algas see kiri, mis läbi Apostlite Sinood omast mõistmisest teada andis. See Sinood, mis 50 aastad pärast Kristuse sündi-

mist oli, sai eeskujuks nende Sinooditele, mis Ristifoguduses pärast kokku kutsutud said ja kus peal foguduse wanemad usu asjadest nõu pidasivad; ning meie usume, et nende mõistmised Püha Waimu juhatamise järele tehtud said.

Ristiusu rutuline wäljalautamine sünnitas Juuda rahwa wanemate ja ülemadpreestrite sees ikka suuremat wiha. Mitu korda tõstsid nemad tagakiusamisi Kristuse sulaste peale, heitsid neid wangitorni, surmasid ülemadiakoni Tehwanuse ja apostli Jakobuse, Alweuse poja, ära. Aga kõige see juures kaswis uskjate aru pääw pääwalt ikka suuremaks. Siis ütlesid ülemadpreestrid ja kirjatundjad, et sell wiisil, wõib olla, hakkab kõik rahwas warssi Kristuse, kui maailma Lunastaja, sisse uskuma. Et kõik rahwas Jakobust väga austas ja uskus, seepärast wõtsid Juuda rahwa ülemad nõuks Jakobust enmast paluda, rahwast Kristuse poolt ära pöördä, aga kui ta seda mitte ei tahaks teha, siis teda äratappa.

Tuli Paasa püha kätte, ning, nagu ikka, kogus ütlemata palju rahwast Jerusalemma kokku. Kirjatundjad ja wariseerid tulid Jakobuse juure ja ütlesid: „meie palume sind, õiglane, ütle rahwale jutlust. Tema omas eksituses arwab ristilöödud Jeesuse Lunastaja olewat; ütle neile, et see mitte õige ei ole ja wii neid eksitusest wälja. Meie anname selle asja sinu hooleks, sest teame, et sa õige ja ilma kawaluseta oled. Mine, seisa templi kattusel, et kõik sind näha ja kuulda wõiksid.“ Pärast seda wiisid nad Jakobuse templi kattusele ning hüüdsid, suure hulga rahwa kuuldes, tema poole: „Õiglane mees, tulle sõna kõik peawad kuulma! palju eksiwad, uskutez

ristilöödud Kristuse sisse; ütle neile, mis Jeesusest peab mõtlema." Jakobus kostis walju healega: „Miks küsite teie mind Inimese Pojast, Kes oma tahtmise järele on kannatanud ja surnud, ning, Kes sai maha maetud ja on kolmandamal päeval surmusest ülestõusnud? Tema istub nüüd Jumala paremal käel ja saab tulema taewa pilwete peal elawate ja surnute üle kohut mõistma!"

Kui uskjad, kes rahwa seas olid, neid sõnu kuulsiwad, siis hüüdsiwad nemad: „Mu olgu Jumalale! Hosianna Taweti Pojale!" Aga wariseerid ja kirjatundjad said kange wiha täis ja kisendasid: „Diglane ehib!" ning jooksis ülese ja lükkasid Apostlit kõrgelt templi kattuselt maha. Kukkudes, sai ta kangeste haiget, aga siiski kogus ta lõil oma wiimse rammu kottu, tõusis põlwile, tõstis käed taewa poole ja ütles; „Issand, anna neile andeks! nemad ei tea, mis nemad teewad." Sell ajal, kui tema palus, hakkasid mõningad, wariseeride kihutamise järele, tema peale kiwa wiskama. Seal juures hüidis üks inimene, preester, Rihawi sugu arust: „Tätk maha, mis teie teete! Diglane palub teie eest Jumalat, aga teie wiskate teda kiwidega." Aga siin tuli rahwa seas üks inimene wälja, kargas Apostli kallale ning lõi raske nuijaga tema pea lõhki. Büha Apostel oli 66-aastad wana, kui ärasuri. Tema ihu sai templi ligidal mahamaetud.

Juuda rahwa eneste seas oli Jakobus niisuuare au sees, et, kui Roomlased Jerusalemma ümberpiirsiwad ja teda ärakukkasiwad, siis arwasiwad nemad selle wiletjuse nuhtluseks õiglase surmamise eest nende peale saadetud olewat. Ennemuistne ajalugude kirju-

taja, Jofep Blawius, neist hirmsaist hädadest jutustades, mis Juuda rahwa peale langefiwad, ütleb: „kõik see on sündinud nuhtluseks õiglase Jakobuse, Jeefuse wenna, tapmise eest. Juuda rahwas tappis teda ära, ehk tema küll üks püha inimene oli.“

Püha Jakobus oli esimene, kes, Püha Waimu jubatamise järele, Sumaliku Liturgia ehk Iõna-Sumalateenistuse kirjutas, mis tänapääwani Jeru-
salemmas ükstord aastas, tema mälestuse pääwal, peetud saab. Pärast kirjutasid püha Wafilus, see Suur, ja Joannes Krisostomus, Jakobuse Liturgia põhja peal, lühendatud Liturgiat. Püha Jakobus kirjutas weel raamatu kaheteistkümnne Israeli sugu aru-
dele, mis Testamentis Jakobuse ramatu nime all teada on. Ses raamatus leiame meie ühte kõrget, Sumaliku jubatamise järele, awaldud õpetust. Apostel maenitseb uskijaid rõõmuga kõik hädad ja wiletsused ära kannatada, see pärast et nemad Sumalast meie eneste heaks läkitud saawad. Tema kirjutab:

„Kõik hea andmine ja kõik täis and on ülemelt, ja tuleb maha walguse Isalt, kelle juures ei ole muutmist, ega wähetamise warju.“ (1, 17).

„Heitke enestest ära kõik roojus ja kurjus ja wõtke tasase meelega sõna wastu, mis teie sisse õnnistatud ja võib teie hinged õnnsaks teha.“

„Olge sõna tegiad, ja ei mitte ükspäinis kuuljad, et teie wale mõtlemise läbi endid ei peta (21—22).

Apostel maenitseb langeste, et meie mitte üks-
päinis sõnadega, waid ka õiguse tegudega ning armastusega ligemise wastu oma usku tunistaksime, sest kui meie kindlaste Sumala sisse usume ning Teda kõigest südamest armastame, siis ei wõi seda

sündida, et meie Tema meele pärast ei püia olla, häid tegusid tehes ja õiguste elades. „Ust ilma tegusita on surunud,“ ütleb tema.

„Kui keegi teie seast arvab ennast Jumala teenija olevat, ja ei talitse mitte oma keelt,“ kirjutab Paolus, „waid petab oma südant, selle Jumalateenistus on tühine.“ (1, 26).

Kes teie seast on tark ja mõistlik, see näitku heast elust oma tegusid üles, targa tasandusega.“

„Aga kui teil wiha kadest ja riidu südames on, siis ärge kiibelge, ja ärge waletagemitte tõe wastu.

„See ep ole mitte se tarkus, mis ülewelt maha tuleb, waid see on maine, lihaliik ja kurjast waimust õpetud.“

„Sest kus kadest ja riidu on, seal on segadus ja kõik pahad asjad. Aga tarkus mis ülewelt tuleb, on esite puhas, pärast rahuline, annab järele, on sõnawõtklik, täis haledust ja kõik hea kasu, ei pea enam lugu ühest kui teisest, ja ep ole salaliik.“ (3, 13—17).

Püha suurekannataja Demetriuse, Tsalonika mehe, mälestus.

26-mal Oktobril.

Püha suurkannataja Demetrius sündis Kreeka maal, Tsalonika linnas. Tema isa oli linna wanem ning uskus salaja Kristuse sisse; tema ei tahtnud

mitte awalikult oma usku tunnistada, seepärast et sell ajal lange ristirahwa tagakiusamine oli. Oma uhke maja kõrwalises kambri oli ta omale palwe maia seadnud, kus kats kaju hoitud said; üks oli Ennistegia, — teine Tema kõigepuhtama Oma kaju. Seal käis ta oma abikaasaga, kes ka ristiusku oli, palwet tegemas. Kujude ette panid nemad lambi põlema, suitsetasid seal heahaisulisi rohtusid ja saatsid palawaid palwid Jumala poole. Raua aega ei olnud neil lapsi; nemad olid selle asja pärast väga kurwad ning palusid sagedaste Jumalat, et Ta neile nende maja ning waranduse päria annaks. Nemad tegid palju head ning aitasid waesid. Jumal wöttis wiimaks nende palwet kuulda ning täitis nende ihaldamise: neile sündis poeg, — see oli püha ning Ennis Demetrius.

Kõik linn wöttis sest hea wanemate rõõmust osa. Ennelikud wanemad tänasid Jumalat ning näitsid oma rõõmu heategudega ning suurte armuannetega. Armastusega kaswatasid nemad oma ainust poega. Kui tema kangelaks kaswis ning juba nii wanaks sai, et wõis tõe õpetusest aru saada, siis wiisid nad teda oma palwe kambri, ning seal, püha kajuksid näidates, hakkasid temale kõik seda õpetama, mis peda wõis meie Issanda Jeesuse Kristuse tundmise poole juhutada. Demetrius pani wanemate sõnad tähele, kumardas, andis püha kujudele suud, ning sest ajast saadik hakkas õige Jumala sisse uskuma. Tema wanemad kutsusid preestri ning mõned tutwad ristiiinimesed oma majasse ning ristisid salaja teda ära. Poisitene õppis pärast ristmist Jumala seadust

edasi. Tema peal hingas alati Jumala arm, mis lapsusest valgustab ja neile mõistust annab.

Demetrius oli juba täie-ealine, kui tema wagad wanemad ärasurid. Tema jäi nende suure wara päriaks. Kui keiser Maksimian linna wanema surmast teada sai, siis kutsus ta tema poja enese juure ning, nähes et ta üks tark ja mõistlik inimene oli, pani teda Tessalonika linna wanemaks. Aga seal juures andis ta Demetriusele käsu linna ristirahwast puhtaks teha ning kõiki tappa, kes ristilööbud Jeesuse nime appi hüidwad. Demetrius sai Tessalonika kodanikkudest ausaste wastu wõetud. Warsi hakkas ta armulikult meie Issanda Jeesuse Kristuse nime tunnistama ning austama ja kõigile õiget usku õpetama. Tema sai nüüd Tessalonika kodanikkudele uueks apostliks Pauluseks, kes ta selle linna kodanikkusid õige Jumala poole pööris. Raua aega kuulutas tema armu õpetust, aga wiimaks sai keiser teada, et Demetrius mitte ükspäinis tema käsku ei täida, waid weel ise teisi Kristuse poole pöörab.

Sell ajal tuli keiser kaugele sõjast tagasi ning, pidi Tessalonika linnast läbi sõitma. Demetrius kuuldes, et keiser warsi Tessalonika linna tuleb, andis poole oma warandust waestele, aga teise poole oma ustawa teenri hooletseks, aga ise jättis kõik maailma mured maha, hakkas kangeste paastuma ning Jumalat paluma ja ennast surma wastu walmistama. Kui keiser Tessalonika linna tuli, siis hakkas ta järele pärima, kas see tõsi on, mis Demetriusest räägiti, ning kutsus teda enese juure. Demetrius kuulutas julgeste, et ta ristiinimene on ning laitis pagana usku, seepärast et tema õpetuse järele, palju

jumalaid on. Warsti sai ta wangitorni heidetud; tema läks senna ilma hirmuta ja luges neid Laweti laulu sõnu: „Oh Jumal! tõtta mind peastma, Issand, tõtta mulle appi; sest Sina oled mo lootus, Issand Jehowa! Sa oled mo lootus, mo noorest põlwest.“ (Laul. 70 1; 71, 5).

Ka wangi tornis ei jätnud püha Demetrius laulmist ning Jumala kiitmist maha. Seal oli temale üks nägemine, mis tema südames weel suuremat armastust Jumala wastu põlema süitas ning tema sees igatselist Kristuse pärast werd ära walada sünnitas. Tema nägi ühte walget inglit, kes temale kannataja krooni näitas ning ütles: „Rahu olgu sulle, Kristuse kannataja, ole wabwa ning kindel.“ „Mina olen rõõmus Issanda sees,“ kostis Demetrius, ning rõõmustellen Jumala, mo õnnistegia pärast.“

Sell ajal, kui Demetrius wangi tornis oli, sai Tessalonikas üks näitemäng, kuninga lõbustuseks tehtud, kes weriste wõitlemistie peale wadata armastas. Temal oli üks wäga tugew ning osaw wõitlemismees, keda ta wäga armastas ning kes enamiste alati oma wastased surnuks maha löi ning neid kõrgelt terawate odade otsa wiskas; üleüldse pandi teda nõnda ristiinimestega wõitiema. Sell ajal oli Tessalonikas üks noor ristiinimene, nimega Nestor. Tema süda walutas, nähes, et nende näitemängude peal wäga palju rahwast ära hukati, ning wõttis nõuks ise selle kuninga armsa wägimehe wastu minna. Tema tuli wangi torni püha Demetriuse juure, kuulutas temale sest oma nõust ning palus tema õnnistust ning eespalwid. Demetrius õnnistab teda risti tähega ning ütles: „Sina saad wõi-

must, aga ise saad äratapetud." Nestor võttis Demetriuse õnnistamise vastu, läks näitemängu platsi peale ja hüüdis: „Demetriuse Jumal, halasta minu peale,“ hakkas võitlema ja sai varsti võimust. Kange viha sees käskis keiser Nestori filmapilt äratappaz, aga ka pärast seda ei läinud tema viha üle. Kui ta teada sai, et Demetrius oli Nestori võitlemisele õnnistanud, siis mõistis ta teda niisamasuguse surmale, mis suguse tema armas vägimees oli saanud. Homiku vara, 26-mal Oktobril, tulid sõamehed wangi torni, leidsid Demetriuse palumast, laskasid tema kallale ja tapsid teda odadega ära. Tema ihu oli õõseni wangi tornis maas; pärast tulid ristiusimesed ning matsid teda salaja maha.

Demetriuse ustaw sulane, kelle hoolets tema oma waranduse oli jätnud, nägi oma isanda surma, lastis tema riided ning sõrmuse kannataja wõre sisse, wiis neid uskjate juure ja tegi nendega mitmed ime-teud. Kui keiser Maksimian sest teada sai, siis käskis ka teda äratappa.

Pärast seda läks hull aega mööda, taga kiusamine wailis ära, uskjad ehitasid püha Demetriuse haua peale, kus imeasjad sündisid ja haiged terweks said, kiriku. Üks suurisand, nimega Leontius, kes kaua aega oli haige olnud, tuli usuga senna kiriku, sai püha suurekannataja haua juures terweks ning võttis nõuks, tänulikult mälestuseks, senna suurema kiriku ehitada. Kui endine kirik maha ristud sai ning uue kiriku alust kaewama hakati, siis leiti sealt alt püha Demetriuse mädanemata ihu ülesse. Tema sai kõrbe kiristu sisse kiriku pandud. Pärast seda peastis püha Demetrius mitu korda linna waenlaste läest.

Balju haigid ja tõbestid said tema kirstu juures
 terwist. Sutustakse, kuidas üksford üks noor kiriku
 teener, kellel paha mood oli, kiriku asju warastada,
 meeltparandas. Aga kõige rohkem tähelepanemise wäert
 on see, et linn waenlaste pealetulemisest püha De-
 metriuse palwete läbi peastetud sai. Püha Demetrius
 ilmus ühe waga mehele, kes linna peastmise pärast
 kangeste Jumalat palus. Tessalonika kodanikud,
 nägemise läbi kinnitud saades, läksid julgeste waen-
 laste wastu ning wõitsid neid ära. — Püha
 Demetriuse kirikus sai kaua aega tema kaju alles
 hoitud, mis kokku õmmeldud oli. Wana aja jutus-
 tamiste järele, olid kaks ristiusu neitsikest, pagana
 würsti käsu järele, selle kaju kokku õmmelenud. See
 tige pagan on piinamiste ning surma nuhtluse ähwar-
 damistega selle kaju kokkuõmmelda lasknud, et püha
 Demetriust teutada. Tema on tahtnud sest enesele
 hobuse teki lasta teha. Need õnnetumad tütarlapsed
 wuutsid libedaste oma töö juures ning palusid Issan-
 dat, et Ta neid mitte ei laseks püha mehe teutamise
 osalisteks saada. Issand wõttis nende palwet kuul-
 da. See kaju sai imelikul wiisil, nägemata wäega,
 Tessalonika linna toodud ning seal uskjatest pühaks
 peetud.

Waga Nestori, Wenemaa oja lugude kirjutaja, mälestus.

27-mal Oktobril.

Iga sündinud lugu, millest midagi kirjutud ei
 ole, saab inimeste liihikese ea pärast ruttu äraunus-

tud ning kaub inimeste meelest koguni ära. Mõõda läinud sündinud asjade teadmine on mitte ükspäinid uudis himu täitmiseks, waid ka kasuks ja õpetuseks. Inimesed, kes oma kirjade läbi esivanemate teud ja reitulewate suguarudele teada andwad, nimetasse historia ehk aja lugude kirjutajateks. Meie isamaal oli esimiseks ajalugude kirjutajaks waga Nestor, Riiwo-petsjersti munk. Meie peame tema wastu tänulitub olema see eest, et tema meie isamaa esimised sündinud lugud on üleskirjutanud. Tema liht wiisil ning mõnufate kirjutud ajalugude kirjades jutustasse Wene riigi asutusest, meite esimistest würstidest, kuidas esimised linnad tõusnud, misugused sõad wanal ajal on olnud ning nõnda edasi. Tema kirjutas oma ajalugude raamatud teiste raamatute ja kõigeenamast Kreeka raamatute järele, aga suurema hulga ennemuisteste kirjade ning wana inimeste juttude järele, nõnda jutustasid temale palju wana aja asjadest: üks 90-me aastane wanamees, nimega Wöschatitsch ja Rowgorodi kodanik Gürascha Rogowitsch ja teised. Aga tema pani kirja mitte ükspäinid elu, waid kõige enamast andis armastusega Wenemaa seest pidisest ehk waimulikust elust teada, see on, jutustas ristiusu wäljalutamisest ja esimestest Wenemaa pühadest inimestest, kes Riiwo-petsjersti kloostriis oma pühaduse poolest olid kuulsaiks saanud.

Isse enesest räägib waga Nestor, kristliku alanduse pärast, waga pisut. Tema sündis 1056 aasta ümber; seitseteistkümnend aastad wana olles, tundis ta enese sees ihaldamist Jumala pärast elada, tult Riiwo linna, Petsjersti kloostri, igumeni Weodosiuse (Teodosiuse), juure, heitis tema jüngriks ning

püüdis tema elu wistide järele elada. Aga püha Weodosius suri warsti ära; tema ameti pärija, waga Tshwanus (Stehwan), pühitses Nestor mungaks ning pani diakoni ametise. Peale selle, jutustab waga Nestor enesest, et tema on, igumeni käsu järele, püha Weodosiuse mädanemata ihu ülesotsimisest osa wõtnud, ning ka siis tema juures olnud, kui teda tema mahamatmise paigast Petserski Jumala Oma Unumise kiriku wiidi, kus tema tänapäwani rahu sees hingab. Usu ja armastusega läitis waga Nestor selle käsu ära. Tema elas wana eani ning suri XII aastasaja esimesel weerendil, 1120 aasta ümber, ära.

Peale ajalugude, kirjutas Nestor weel mõne Petseri püha isa elulugud ülesse.

Waga ajalugude kirjutaja on ka ise Jumala meele pärast elanud, omale taewas eluaseme walmistanud ja kogudusest pühade hulka arwatud. Tema mädanemata ihu hingab Kijewi koobastes.

Püha suuremõrtri-neitsikese Paraskewa lannatamised.

28. mal Oktobril.

Püha Paraskewa oli jumalalartliku wanemate tütar ning sündis Skonia linnas. Wanematel teist last ei olnud ning nemad kaswatasid oma tütar

armastusega, õppetaskid teda püha usku tundma ja Issanda käskusid täitma. Kui Paraskewa veel alles noor tütarlaps oli, surid tema wanemad ära ning jätsid temale suure waranduse. Aga tütar, hea wane- mate õpetust meelespidades ning nende wiisi elada püüdes, pruukis oma rikkuse mitte kalli ehtede peale waid nende katmiseks, kes alasti olid, näljaste toit- miseks ning teekäijate wastuwõtmiseks. Tema püüdis ka kõigest jõust Jumala sõna lajale lautada, mis eest ta paganate wiha alla langes; wiimaks wõttis ta nõuks ei ialgi abieluse astuda, waid täieste ennast headegudele pühitseda.

Sell ajal tõusis, keisri Dioklitiani käsu järele, hirmus ristirahwa tagariisamine. Skonia linna sai üks lange ristirahwa piinaja maawalitsejaks saadetud. Paganad wõtsid neitsikese Paraskewa kinni ja heitsid teda wangi torni. Maawalitseja kiitis seda tegu heaks ning kutsus ristiusu neitsikese enese ette.

Kui Paraskewa lohtu ette wiidi, siis paistis tema nägu kui päike; Püha waim warjas teda ning palaw usk walgustas tema palet taewaliku iluga. Keisr panid tema ilu imeks, ning ise maawalitseja, ükshilmi tema peale waadates, ütles: „Miks olete, teie jelle kauni neitsikese peale walet tõstnud! kes wõib niisugust hiilgawad ilu ärabukkata? Ütle mulle, neitsikene, oma nime.“

— Mina olen ristiinimene, Kristuse ümmarda- ja, kostis tema julgeste.

— Mina ei taha mitte niisugusid sõnu kuulda, kostis maawalitseja; sinu ilu teeb mu meele tasaselt aga sinu sõnad ajawad mo wiha ülesse; mina küün sinu nime.

—: Mina pidin sulle esite oma igawese elu nimetama, kostis Paraskewa; — nüüd ütlen mina sulle ka oma ajaliku elu nime. Minu wanemad nimetasid mind Paraskewaks, see pärast et ma Paraskewa päewal olen sündinud, (paraskewa on kreeka-keeli — reede). Reede on se pääw, mill meie Issanda Jeesuse Kristuse elawaks tegewa kannatamise mälestust peetakse, mis Tema hea meelega Gnese peale on wõtnud, ning minu wanemad tuletasid iga reede Issandat oma palwete ning heategudega meele, — et Tema on sell pääwal risti peal meie kõikide eest kannatanud. Ning mina, nende kõlwatu tütar, olen sell pääwal sündinud, mis nemad nõnda pühaks pidasid. Seepärast olen mina Paraskewaks nimetud, ning maastmadalast on Kristuse kannatamised minu mõttes.

— Need on kõik tühjad sõnad, ütles maawalitseja; — luba ennemine minu abikaasaks tulla; sull saab palju rikkust olema ning kõik saavad sind austama.

— Mina ei taha meest saada, kostis Paraskewa — waid ihaldan ükspäinis Issanda Jeesuse Kristusega ennast ühendada.

— Ära hukka oma norust, halasta oma ihu peale, ütles maawalitseja.

— Mina ei mõtle mitte ajaliku ilu peale mis warsti ära kaub, kostis neitsikene; — aga sina mõtle oma hinge peale, — sind otas igawene hukatus.

Maawalitseja sai tulist wiha täis ning käskis neitsikest peksta. Esiotsa tahtis ta tema ilu hoida aga kui püha neitsikese kindlust nägi, siis andis ta piinajatele luba teha, mis nad aga tahtsid. Kui tema weriseks sai pekstud ning weel wähe hingas, siis

wisati teda wangi torni, kus ükski ei lootnud teda enam elus leida. Aga kui suur oli piinajate imestellamine, kui nemad teda teisel päewal terve nägid olewat: tema pale hiilgas, ei olnud hirmsa haawade jälgigi näha ning tema palus rahulikult Sumalat. Shto pimebas, kui ta pool surnud maas oli, ilmus temale ingel, hiilgaw kuldne wöö oli risti wiisil tema rinna peale kokku pandud, omas käes hoidis ta Issanda surmanuhtluse riistu. „Waata, mis ma sulle toonud,“ ütles ingel neitsikese wastu, „waata siin on kallis rist, siin ilmsureliku peigmehe kibuwitsa kroon, ning oda, mis maailmale on pattude andeksandimist kirjutanud, ning käsn, mis Adama ülekohut on ärapühkinud: Kristus teeb sind terveks.“ Pärast seda pesti ingel neitsikese haawad puhtaks ning tema andis Issanda surma nuhtluse riistadele suud.

Teisel päewal toodi teda jälle maawalitseja ette, kes wäga imeks pani, kui teda terve nägi olewad. Püha neitsikene kuulutas, et tema tahab wäerjumala templi minna. Paganad said rõõmsaks, mõteldes et tema wiimaks tahab wäerjumalaid kumardada. Aga püha neitsikene liikkas ühe wäerjumala maha ning pärast seda langesid kõik nikerdud kujud Jeesuse Kristuse nime ees maha. Siis mõtles paganate kurjus hirmsa piinamisi wälja. Paraskewat kästi tule peal põletada. Aga püha neitsike palus Sumalat, kolme Israeli noortmeest ja eskannataja=neitsikese Bekla (Tekla) piinamist meeletuletades, ning tuleleel ei põletanud teda, waid lehwatas paganate peale ning suur hull neid sai hukka. Rahwas hüüdis suures hirmus: Suur on ristirahwa Sumal!“ Palju pöörsid ristiustu, aga ehmatanud maawalitseja kästis püha Paraskewa pea möegaga otsast ära rai-

juda. Tema ise sai teisel päeval hukka. Otsa
neitsilise ihu sai risti-rahwa kättega tema onese majas
ausaste mahamaetud, ning tema haua peal sündisid
mitmed imeasjad ning said haiged terveks.

Püho martri Anastasia, Rooma neitsilise, kannatamised.

29-mal Oktobril.

Kolmandamal aastasajal läksid mõned ristiusu
naesterahwad, kes endid täieste Jumalale pühitseda
tahtsid, Rooma linna ligidal ühte paika seltsis
elama. Nemad walitsesid ühe väga elatand waga
naese, nimega Sohwia, omale ülewaatajaks, kelle
juhutamise all nemad väga kassinat elu elasid ning
ühte puhku Jumalat palusid. Et nemad olid toota-
nud mitte ilalgi abieluse astuda, seepärast oli nende
logu juba sell ajal, kui üks pisikene munkade selts.
Sohwia juures sai ka üks noor neitsikene, nimega
Anastasia, üleskaswatud, kes kolme aastase lapse
põlwes oma wanematest oli ilma jäänud. Sohwia
oli tema ema asemel ning õpetas temale kõik head.

Anastasia sai kahekümnne aastaseks ning oli
tmeilusa näuga, usin iga heateule, tasane, hoolikas
tööd tegema ja Jumalat paluma. Mitmed suurtsu-
gu Rooma kodanikud ihaldasid temaga abieluse
astuda, aga tema ei wõtnud nende kellegi kosimist
wastu, seepärast et oli nõuks wõtnud ennast ainu

Jumalale pühitseb. Sell ajal sai Detstus Rooma keisriks ning hakkas ristirahvast kangeste taga kiusama. Paganad andsid Rooma maawalitsejale teada, et tema walitsuse piirides üks imeilus neitsikene elab, kes ristilöödud Jeesuse sisse usub ning nende (pagan) jumalaid ei austa. Maawalitseja saatis sõamehed tema järele ja käskis teda enese juure tuua.

Kui sõamehed selle koha juure tulid, kus ristiusu neitsid elasid, siis jooksiwad neitsid hirmu pärast lajale, aga Sohvia pidas Anastasia kinni ning ütles temale: „Mo armas laps, ära karda mitte, sinu wõitlemise aeg on kätte tulnud.“ Pärast seda läks Sohvia sõameeste juure wälja ning küsis neilt, mis neil tarwis on. Nemad kostsid, et nad, maawalitseja Probusse käsu peale, Anastasia järele on tulnud. Sohvia palus neid temale parari tundi aega anda, et ta neitsikese wõiks ilufaste riidesse panna; ning nemad wõtsid waewaks oodata, arwates, et Sohvia Anastasia uhkese riidesse paneb.

Selle aja sees wiis Sohvia neitsikese kiriku, pani teda altari ette seisma ning hakkas teda silma weega manitsema püha usu sees kindlaks jääda. „Mo armas lapsuke,“ ütles ta tema wastu, „nüüd on see aeg kätte tulnud, mill sina oma armastuse Issanda wastu pead awaldama, kannatamiste läbi ülesnäitama, et sa taewa Peigmehe wäärt oled. Mo armas tütar, ära lase ennast kawala sõnadega eksitada ning maapealse rikkuse ja au lubamise läbi petta; sulle on üks teine kroon walmistud. Mine rõõmuga taewa Peigmehe pulma kotta; mine, werega kastetud, walu ja haawadega, kui pulma rijetega ehitud. Ma palun sind tuleta mo sõna meele, tuleta minu ar-

mastust ning hoolt ja muret meele, mis ma sinu pärast olen näinud; pääwal ja öösel olen ma sinu pärast Sumalat palunud, et sina oma südame ning hinge poolest ennast Issandaga ühendaksid. Aga mis peab minu süda siis tundma, kui sina ennast tõsiseks ristiniimeseks üles ei näida! Aga kui suur rõõm saab mull siis olema, kui ma kuulda saan, et sina oled usus kindlaks jäänud. Ära hooli, mo tütar, oma kaduwaft ilust, ära karda surma ega piinamist. Kui sind piinamistega hirmutama hakatakse, siis ütle! „mina ei karda teie ähwardamist, sest Sumal on minuga!“ Kui sind tahetakse äratappa, siis ära karda neid, kes ülsnes ihu wõiwad tappa, aga ei wõi hinge hukka saata. Kui sind piinama hakatakse siis ole rõõmus, et Kristuse pärast kannatad. Sina saad nutma, aga Tema wõtab sind trööstida; sina saad haawadest maha langema, aga Tema tahab sind ülestösta; sina saad ahastust tundma, aga Tema tahab so südamele magusat tröosti saata, so hingele rõõmustamist anda, ning ei saa sinust lahku kuma enne, kui Ta sind piinajate käest saab ärawõtnud ning oma taewa kotta wiinud, kus Ta inglid tahab kofkufutsuda ning sind närtsimata krooniga ehitada.“

„Minu süda on walmis Kristuse pärast kannatama,“ kostis Anastasia; „mina olen alati ihaldanud, oma armastuse tunistuseks Issanda wastu, oma elu äraanda, ning nüüd tahan rõõmuga piinaja ette minna ja seal oma usku tunnistada. Ära ole kahtlane, mo emake, minu pärast; ma usun, et Issand saab mind kinnitama; aga sina palu Teda, et Ta mind maha ei jäta.“

Maawalitseja teenrite kannatus hakkas oodates juba äralõpma. Wiimaks läksid nad Anastasiat tagaotsima, ning juure wihaga nägid, et tema mitte uhke rijetega ennast ei ehita, waid kuikus wana Sohwiaga Jumalat palub. Nemad wõtsid teda, panid abelasse nind wiisid maawalitseja juure Rooma.

Maawalitseja imestes tema ilu, alandliku ning tasase moe üle. „Mis sugust ja mis usku sina oled ning mis so nimi on?“ küsis tema.

— Mina olen Rooma kodaniku tütar, ristiusus üleskaswatud ning minu nimi on Anastasia, kostis neitsiline tasase healega.

— Seda nime ei ole Roomas mitte kuulda, ütles maawalitseja, — mis tema tähendab?

— Tema tähendab „ülestõusmine“, kostis Anastasia. — Issand on mind ülesäratanud sulle töt rääkima ning saadanat ärawõitma, kes sulle kurja nõu annab.

— Ära wihasta mind, ütles maawalitseja; — mull on hale meel sinu pärast, ning mina ei taha mitte sinu hukatust. Wõta minu käest hea nõu wastu. Miks oled sa ristiusu õpetusega ennast effitaba lastnud. Sina hullad oma noore põlwe ära, jätad ennast heameelega sest rõõmust ja lustist ilma, mis jumalad meile on annud. Mispärast elad sa warjul ning üksikus paigas? Miks peidad sa oma ilu ära, mis würstidele oleks wõinud rõõmu teha? Mis kasu on sull ristilöödud Jeesuse pärast kannatada ning surra? Eks oleks palju parem olnud meite jumalaid kumardada, omale suurt sugu ning rikka mehe abikaasaks walitseja, laste üle rõõmustada, hea inimeste seas au seas olla, palju kulda ning hõbe-

dat loffu panna? Tule, kumarda jumalaid, nemad on meile elu meie rõõmuks annud; sina pead meiega au sees ning õnnelikult elama.

Anastasia tõstis omad silmad ülese, mis senni-ajani maha pöördud olid, waatas rahulikult maawalitseja peale ja ütles: „Minu Beigmees, ja mo riffus, ja mo elu, ja mo rõõm on Issand Jeesus Kristus. Ei wõi sina mind Tema poolt ära pöördada, ega nõnda petta, kui ükskord madu Ewat pettis, ei wõi sina mind piinamiste hirmuga minu Issandast äralahutada. Mina ihaldasin mitte ükskord, waid, kui see wõimalik oleks, jada korda Tema nime pärast surra.“

Suus käskis maawalitleja hirmsa wiha sees püha neitsikest peksta ning waewata. Tema omas kurjuses ei teadnud wiimaks, mis sugused piinamised ning waewamised pidi ta wäljamõtlemata. Aga selle asemel, et wigada ja kisendada, laulis püha neitsikene Daweti laulust ning kordas neid sõnu: „Oh Issand, mo warjupait ja kaitseja, ära ole kaugel minust; mo hing lähed nõdraks selle walu pärast. Mina kannatan Sinu pärast; olgu siis minu, sinu koolmatuma ümardaja, werewolamine Sinu meele pärast, ning ärgu saagu mina mitte püha kannatajate hulgast äraheidetud.“ Rahwa seas oli üks ristiinimene, nimega Kirillus, tema andis kaks korda äranõrkenud kannatajale wet, ning sai selle eest äratapetud. Piinamised läksid wiimaks nõnda hirmsaks, et püha rahwas, kes niisugusid kolemaid asju oli nägema harjunud, jälestuses maawalitseja peale nurisema hakkas. Suus sai noore Anastasia hirmjaste äraweristud, ihu küljest pea äraraijutud ning ihu linna taha maha wisatud

Ingel ilmus Sohviale ja kuulutas temale jessi, mis oli sündinud. Siis läks tema ruttu senna kohta, kus püha ihu maas oli, andis, libedat silmawet walades, temale juud, tänas oma noort tüttart, et ta tema sõna oli kuulda wõtnud ning wiimse hinge tõmbamiseni Kristust tunnistanud. „Mina ei ole mitte muidu waewa näinud,“ ütles tema: „sina oled oma taewa Peigmehe ette puhtuse pulma riides läinud, oma werega, mis Issanda pärast ärawalatud sai. Müid palun ma sind: ole mo wana põlwe kindituseks ning palu minu eest Issandat. Kui Sumal mind siit elust wõttab ära kutsuda, siis palu Teda, et Ta mulle mo patud andeks annaks. Glataud Sohviale ei olnud rammu püha ihu mahamatta. Sell ajal, kui tema suures kurbuses püha ihu juures seisis ja nuttis, tulid kaks wõõrast meest tema juure, mõlemad ristiinimesed. Nemad wõtsid Sohvia kurbusest osa, hakkasid temaga seltsis Sumalat paluma ning aitasid püha ihu ausaste mahamatma.

Mendest, siin jutustud, püha inimeste elulugudest on näha, kui hirmsaste esimisi ristiinimesi tagakiusati ning kui wahwaste ka noored ja nõdrad naeste rahwas piinamised ära kannatasid. Nemad kinditasid oma werega Kristuse õpetust ning waimustasid oma eesmärgiga teisi ristiinimesi. Müid ei ole enam niisugusid tagakiusamisi; ükski ei keela Sumalat palumast ja Tema kästusid täitmast. Aga meile on wäga tarwis esimiste ristiinimeste usu wõitlemist meele tule-

tada ja nendest usu kindlust ja julgust õppida. Memad tunnistasid Issandat paganate ees, ning ei kardnud piinamist; aga meil ei ole niigi palju kindlust, et oma eluga teda tunnistaksime ja oma lastele tema käskude täitmist õpetaksime. Memad kannatasid piinamist ära, aga meie kardame waewa ning ei jõua haigusi ning kurbdusfigi hea meelega ära kannatada. Memad olid omas igapääwases elus tasased ja häbelikud, aga seisid piinajate ees julgeste Kristuse õpetuse eest: meie waewame endid murega tühiste eluülespidamise asjade pärast, aga usu ning õnuse pärast ei taha mitte sugugi waewa näha. Püüdkem siis sagedaste püha kannatajatest õpetust wõtta; ei mitte, et meie hea meelega endid piinama hakkaksime, waid et meie kannatlikult need hädad ja kurbdused wastuwõtaksime, mis meie osaks on antud ning lõige oma tegudega meie Issanda Jeesuse Kristuse nime tunnistaksime. Issand aitas püha kannatajaid oma imeliku wäega; niisama on Tema ka nüüd alati nendega, kes Teda armastawad ning keigest südamest Tema sisse usuvad. Tema toetab ja kinnitab neid häda ja wiletsuse sees. Nõbrad ning tõeste õnnetumad on ükspäinid need, kes Sumalast ärataganewad ja Teda ära unustawad.

Tuhataja.

	Peetälg.
Rõigepühama Jumala siunitaja kaitsmisese püha.	3
Püha apostli ja kannataja Anania mälestus	5
Waga Romanuse, see waimulikule laulude „kondakite“ kirjutaja, mälestus.	9
Preestriliku kannataja Dionisiusse Areopagitimälestus. .	9
Püha Guriuse, Kasani ülema piiskopi ja Warsonohwiuse, Tweri piiskopi mädanemata ihude ülesleidmine.	13
Püha apostli Toma mälestus.	20
Waga neitsikene Pelagia.	26
Püha martrite Ewlampiusse ja Ewlampia kannatamised.	34
Püha apostel Wilippus, üks neist seitsemest diakonist.	87
Püha martrite Karpuse, Papi ja teiste kannatamised.	46
Waga Nikolai Swätoscha mälestus.	46
Püha kannataja Iwa pealil Longinus.	51
Püha apostel ja ewangelist Lukas.	55
Waga Hilarion, see Suur.	58
Mälestuse püha kõige pühama Jumala sünnitaja kuu auks, mis Kasanis on leitud.	62
Püha apostel Jakobus, Issanda wend	64
Püha suurkannataja Demetrius, Tessalonikast.	69
Waga Nestor, Wenemaa ajalugude kirjutaja	74
Püha suurematri neitsikese Paraskewa kannatamised,	76
Püha matri Anastasia Rooma neitsikese kannatamised.	80

Subotaja

Ersti wead.

34-ma lehe külje peal, keskmise pealkirja sees on **Ewlampruise**,
peab **Ewlampruise** lugema.

38-ma lehe külje peal, 15-nes rida keskelt, on **Simon**, loe: **Simon**.

38-ma " " " " 7-mes rida alt, on **ruhwas**, loe: **rahwas**.

48-ma " " " " 15-nes rida keskelt, on **päinäs**, loe: **päris**.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1-05-04052